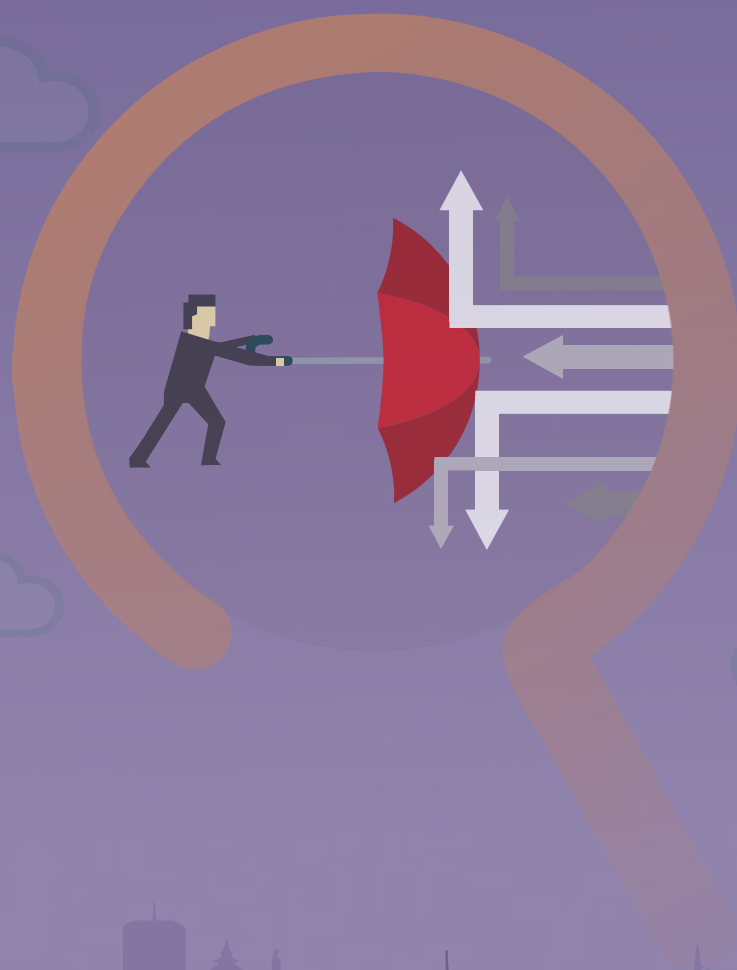

PERCEPCIJA JAVNE BEZBEDNOSTI I POVERENJE U BEZBEDNOSNE I PRAVOSUDNE INSTITUCIJE: SOCIOEKONOMSKI UTICAJI U SRBIJI

Autor:

Dušan Stanković

© Sva prava zadržava Kosovski centar za bezbednosne studije. Zakon o autorskim pravima i srodnim pravima štiti prava i intelektualnu svojinu. Nijedan deo ove publikacije ne može se reprodukovati, čuvati u sistemu za pronalaženje ili prenositi, u bilo kom obliku ili bilo kojim sredstvom, elektronskim, mehaničkim ili drugim, bez pismene dozvole od strane izdavača. Komercijalna upotreba svih publikacija koje izdaje Kosovski centar za bezbednosne studije (KCBS) nije dozvoljena bez pismene saglasnosti KCBS. Molimo vas kontaktirajte: info@qkss.org ili +383 38 221 420.

Podaci predstavljeni u izveštaju proizilaze iz ankete Bezbednosnog barometra Zapadnog Balkana (BBZB). BBZB je nova regionalna inicijativa koju je KCBS pokrenuo 2020. godine, realizovana u saradnji sa Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku (BCBP) u Srbiji i Centrom za proučavanje demokratije i upravljanja (CPDU) u Albaniji, koju podržava Nacionalna zadužbina za demokratiju (NZD). BBZB služi kao instrument za merenje percepcije javnosti u Albaniji, Kosovu i Srbiji o različitim pitanjima vezanim za bezbednost. Nalazi pokazuju kako građani doživljavaju ili jesu li informisani o pitanjima predstavljenim u ovom izveštaju. Kao takvi, stavovi predstavljeni u ovom izveštaju ne predstavljaju nužno stavove KCBS, BCBP, CPDU ili NZD.

Podržano od:

Konzorcijum predvođen:

**PERCEPCIJA JAVNE BEZBEDNOSTI
I POVERENJE U BEZBEDNOSNE I
PRAVOSUDNE INSTITUCIJE:
SOCIOEKONOMSKI UTICAJI U SRBIJI**

TABLE OF CONTENTS

REZIME	1
UVOD	3
METODOLOGIJA	4
Demografske karakteristike ispitanika	4
POVERENJE U BEZBEDNOSNE I PRAVOSUDNE INSTITUCIJE	5
Poverenje u Vojsku Srbije	7
Poverenje u policiju.....	11
Poverenje u vatrogasce	14
Poverenje u sudove	18
Poverenje u tužilaštvo.....	21
Poverenje u Bezbednosno-informativnu agenciju	24
Poverenje u carinu	27
PERCEPCIJA JAVNE BEZBEDNOSTI	31
Percepcija nacionalne bezbednosti	31
Percepcija lične bezbednosti u zavisnosti od okruženja	43
Percepcija pretnji po ličnu bezbednost	47
ZAKLJUČCI I POLITIKE ZA UNAPREĐENJE BEZBEDNOSTI I POVERENJA U INSTITUCIJE	52
ANEKS – Tabela 5. Demografske karakteristike ispitanika.....	54
ENDNOTES	60

REZIME

Beogradski centre za bezbednosnu politiku godišnje sprovodi istraživanje javnog mnjenja o raznim bezbednosnim pitanjima. U ovom izveštaju analiziramo percepciju nacionalne i lične bezbednosti, kao i poverenje u bezbednosne i pravosudne institucije. Podaci uključuju odgovore na istraživanje javnog mnjenja iz oktobra 2022. godine. Prema tome, čitaoci i čitateljke treba da uzmu u obzir vremenski period koji je protekao od istraživanja do publikacije.

Od svih bezbednosnih i pravosudnih institucija, građani i građanke najviše veruju vatrogascima. Nakon njih sledi vojska, a zatim policija. Najmanje poverenja dobijaju tužilaštva i sudovi. Generalno gledano, poverenje je veće nego 2020. godine, ali raspodela poverenja među institucijama ostala je slična. Samo oko jedne trećine ispitanika ima poverenja u tužilaštvo, sudove, Bezbednosno-informativnu agenciju i carinu. Više od polovine ispitanika veruje policiji, dok oko tri četvrtine ispitanika veruje vatrogascima i Vojsci Srbije. Poverenje je veće među ženama, za razliku od 2020. godine kada su muškarci imali više poverenja u ove institucije nego žene. Slično kao i 2020. godine, ispitanici iz manje naseljenih područja imaju više poverenja u bezbednosne i pravosudne institucije. Pored toga, ispitanici stariji od 65 godina imaju najviše poverenja, dok oni između 30 i 39 godina starosti imaju najmanje poverenja u ove institucije. Visokoobrazovani građani imaju najmanje, a oni za završenom osnovnom školom imaju najviše poverenja. Najviše poverenja u većinu institucija (5 od 7) imaju građani Vojvodine. U odnosu na radni status, najviše poverenja imaju oni koji su nezaposleni i ne traže posao (penzioneri i domaćice), dok ispitanici sa najvećim prihodima domaćinstva značajno više veruju vatrogascima i Bezbednosno-informativnoj agenciji u odnosu na one sa manjim primanjima.

Kao najveći rizik po nacionalnu bezbednost u Srbiji građani vide ekonomsku i energetska krizu, inflaciju, organizovanu kriminalnu i nedozvoljenu trgovinu drogom. Stanovnici Južne i Istočne Srbije vide najveće rizike od organizovanog kriminala, korupcije, pandemije COVID-19, ekstremizma i terorizma, inflacije i emigracije, dok stanovnici Šumadije i Zapadne Srbije uočavaju rizike od klimatskih promena i prirodnih katastrofa, lažnih vesti, sajber napada, oružanih sukoba u regionu, kao i od zagađenja vazduha, zemljišta i vode. Stanovnici Beogradskog regiona vide najveće pretnje u inflaciji i nezaposlenosti. Ispitanici starosti između 30 i 39 godina uočavaju pretnje od sajber napada više nego druge starosne grupe. Ispitanici starosti između 40 i 49 vide veći rizik od nezaposlenosti nego ostali, dok ispitanici stariji od 65 godina vide veću opasnost od pandemije COVID-19 nego ispitanici mlađih starosnih grupa. Ispitanici sa sela doživljavaju ratne sukobe kao veću pretnju od ispitanika iz većih gradova, dok ljudi iz većih gradova značajnije percipiraju ekološku bezbednost. Visokoobrazovani ljudi više uočavaju nacionalne pretnje od onih koji su završili osnovnu ili srednju školu. Honorarno zaposleni vide veći rizik od nezaposlenosti, dok oni sa najnižim prihodima po domaćinstvu znatno više rangiraju većinu rizika u odnosu na one čiji su prihodi veći.

Uopšteno govoreći, građani se najbezbednije osećaju kod kuće (isto kao 2020. godine), a najmanje bezbedno na internetu. Značajnija razlika između polova je da se muškarci osećaju bezbednije u svojim naseljima i mestima stanovanja. Ispitanici iz Vojvodine najbezbednije se osećaju u svakoj vrsti okruženja, osim na internetu gde se bezbednije osećaju stanovnici Beogradskog regiona. Uopšteno govoreći, ispitanici iz sela i manjih gradova se osećaju bezbednije od onih iz većih gradova. U Srbiji (generalno) najbezbednije se osećaju najstariji ljudi (65+), dok se na internetu bezbednije osećaju mlađi (starosne grupe 18-29 i 30-39 godina). U pogledu obrazovanja, ispitanici koji su završili osnovnu školu osećaju se bezbednije od onih koji su završili srednju školu ili su visokoobrazovani, u svakom okruženju, osim na internetu. U odnosu na radni status, uglavnom se najbezbednije osećaju ispitanici koji su studenti ili učenici. Građani sa najvećim prihodima domaćinstva osećaju se bezbednije kod kuće i na internetu u odnosu na one koji imaju manje prihode.

Konačno, građani najčešće doživljavaju saobraćajne nezgode, krađe i zavisnost od droga kao pretnje po svoju ličnu bezbednost. Žene vide veće pretnje po ličnu bezbednost od silovanja i seksualnog uznemiravanja, rodne diskriminacije i uličnog uznemiravanja. Oni koji žive u gradovima uočavaju veće pretnje od najvećeg broja dela, dok stanovnici sela takođe navode rizike od krađa, ubistava, nezakonitog posedovanja oružja i trgovine ljudima. Ispitanici srednjih godina doživljavaju najveću pretnju od nasilja u školi, silovanja i seksualnog uznemiravanja, rodne diskriminacije i sajber nasilja. Visokoobrazovani građani vide veće rizike po ličnu bezbednost u odnosu na one koji nisu toliko obrazovani. Studenti i učenici više percipiraju rizike od silovanja, seksualnog uznemiravanja i sajber nasilja nego oni koji su nezaposleni, zaposleni ili penzioneri. Ispitanici čiji su prihodi u domaćinstvu najniži uočavaju veće pretnje po ličnu bezbednost na više nivoa.

Razlike u poverenju kako u bezbednosne tako i u pravosudne institucije, kao i percepcija o javnoj bezbednosti tj. pretnje po nacionalnu i ličnu bezbednost, u velikoj meri zavise od socioekonomskih karakteristika ispitanika. Razlike su značajne između građana iz regiona, različitih starosnih grupa, različitog stepena obrazovanja i socioekonomskog statusa ispitanika. Prema tome, različite socijalne politike treba da budu usmerene na određene grupe građana kako bi se obezbedila bezbednost za sve podjednako i suzbijale socijalne razlike u društvu.

UVOD

Ova analiza je zasnovana na istraživanju javnog mnjenja sprovedenog u Srbiji 2022. godine. Cilj ovog istraživanja je bio da se istraži percepcija građana o javnoj bezbednosti i poverenju u bezbednosne i pravosudne institucije u Srbiji. Percepcija javne bezbednosti je podeljena na pitanja o nacionalnoj bezbednosti i ličnoj bezbednosti. Nacionalna bezbednost se analizira korišćenjem grupe pitanja (ukupno sedamnaest) o rizicima kao što su kriminalne aktivnosti (npr. organizovani kriminal ili nedozvoljena trgovina drogom), ekonomska pitanja (inflacija, ekonomska kriza, energetska kriza) ili pitanja u vezi sa zdravljem (npr. pandemija COVID-19). Lična bezbednost se proučava kroz okruženje ispitanika – koliko se bezbedno osećaju u svom domu, u svom naselju, u svom gradu ili selu, u Srbiji uopšte i na internetu. Pored toga, lična bezbednost se analizira na osnovu grupe pitanja (ukupno jedanaest) o pretnjama od kriminalnih aktivnosti (krađe, nezakonitog posedovanja oružja, zloupotrebe droga itd.).

Strukturu izveštaja čine metodologija, a zatim i nalazi o percepciji rizika po nacionalnu i ličnu bezbednost. Rezultati su predstavljeni grafički i narativno. Razlike između percepcije i demografskih (socioekonomskih) karakteristika analizirane su korišćenjem statističkog testa. Radi poređenja trendova u pogledu poverenja u institucije i percepcije javne bezbednosti, u izveštaju su predstavljeni i rezultati istraživanja javnog mnjenja koje je Beogradski centar za bezbednosnu politiku sproveo 2020. godine primenjujući istu metodologiju i na osnovu uzorka koji omogućava komparativnu analizu. Izveštaji koji sadrže podatke iz 2020. godine su „Poverenje građana Srbije u bezbednosne i pravosudne institucije“¹ i „Percepcija građana o javnoj bezbednosti, unutrašnjim i spoljnim pretnjama – perspektiva građana Srbije“.²

S obzirom na to da ova studija sadrži odgovore na istraživanje javnog mnjenja iz oktobra 2022. godine, čitaoci i čitateljke treba da uzmu u obzir vremenski period koji je protekao od dobijanja rezultata istraživanja javnog mnjenja do trenutne bezbednosne situacije u Srbiji. Početkom maja 2023. godine, dva slučaja masovne pucnjave u Srbiji uznemirila su javnost i izazvala masovne proteste „Srbija protiv nasilja“. Prema tome, može se pretpostaviti da bi rezultati bili donekle drugačiji da je ispitivanje javnog mnjenja sprovedeno nakon ovih incidenata. Incidenti bi mogli da se odraze na niže poverenje u institucije (na primer, u policiju ili tužilaštvo), veću percepciju rizika po nacionalnu bezbednost (od nezakonitog posedovanja oružja), veći strah od kriminala (na primer, opasnost od ubistva, nasilja u školi itd.), odnosno doživljaj manje bezbednosti u javnom prostoru.

METODOLOGIJA

Ova analiza je zasnovana na podacima prikupljenim u istraživanju koje je deo regionalnog projekta pod nazivom Bezbednosni barometar Zapadnog Balkana (BBZB), koji vodi Kosovski centar za bezbednosne studije (KCBS) u partnerstvu sa Beogradskim centrom za bezbednosnu politiku (BCBP) iz Srbije i Centrom za proučavanje demokratije i upravljanja (CPDU) iz Albanije.³ Slična istraživanja su sprovedena u Albaniji i na Kosovu o različitim percepcijama javnosti i nacionalnim i međunarodnim pitanjima.¹

Istraživanje je sprovedeno lično, putem intervjua licem u lice na teritoriji Srbije (bez Kosova i Metohije), sa nasumično odabranim ispitanicima. Sprovedeno je u periodu od 3. do 17. oktobra 2022. godine na reprezentativnom uzorku od 1.020 ispitanika. Anketni upitnik se prvenstveno sastojao od zatvorenih pitanja u formi petostepene Likertove skale, nakon čega je bilo postavljeno nekoliko otvorenih pitanja bez unapred definisanih mogućih odgovora (koja nisu obuhvaćena ovim izveštajem). Margina greške je 3,1 procenat sa intervalom poverenja od 95 procenata.

Analitička strategija se zasniva na kvantitativnim metodima, uz korišćenje deskriptivne statističke analize i Kruskal-Wallis test-a (neparametrijski metod). Statistička analiza je izvršena u programskom jeziku R, a rezultati su grafički predstavljeni u programu Excel (Microsoft Office). Rezultati statističkog testa su prikazani u dodacima na kraju izveštaja (vidi: Dodatak A za poverenje u institucije, Dodatak B za percepciju nacionalne bezbednosti, Dodatak C za percepciju lične bezbednosti u odnosu na okruženje, Dodatak D za percepciju pretnji po ličnu bezbednost). Odgovori po Likertovoj skali su predstavljeni u zbiru kako bi rezultati bili jasnije predstavljeni. To je urađeno u narativnom delu u kojem se objašnjava koliko građani veruju institucijama (sabiranjem procenata odgovora veruje i potpuno veruje), koliko uočavaju neki rizik ili pretnju (velika pretnja i veoma velika pretnja) ili koliko se osećaju bezbedno (uglavnom bezbedno i veoma bezbedno).

Demografske karakteristike ispitanika

U istraživanju je učestvovalo 1020 ispitanika - 498 žena i 522 muškarca (vidi Dodatak 1). Istraživanje je sprovedeno u svim regionima u Srbiji: 477 ispitanika je iz Vojvodine, 269 iz Zapadne Srbije i Šumadije, 248 iz Beogradskog regiona, a 226 iz Južne i Istočne Srbije. Bilo je 608 ispitanika iz urbanih sredina (gradova) i 412 iz ruralnih sredina (sela). Od 608 urbanih stanovnika, 159 je bilo iz manjih gradova, dok je 449 bilo iz većih gradova. Prosečna starost ispitanika je 45,47 godina, dok je medijana 45 godina, pri čemu je najmanja starost 18, a najveća 85 godina. Najviše ispitanika (oko 65%) ima srednjoškolsko obrazovanje, 24% ima visoko obrazovanje, a oko 10% je pohađalo samo obaveznu, osnovnu školu.

---

1 Drugi izveštaji su dostupni na: <https://securitybarometer.qkss.org/publikime>.

POVERENJE U BEZBEDNOSNE I PRAVOSUDNE INSTITUCIJE

Percepcija javne bezbednosti zavisi od poverenja ljudi u institucije: koliko dobro funkcionišu i koliko su nezavisne od uticaja politike, te da li poštuju vladavinu prava i demokratska načela. Ovo poverenje je ključno za institucije koje su direktno uključene u bezbednost građana, kao što su organi za sprovođenje zakona i krivično pravosuđe, jer podržava njihov legitimitet. Slika 1 pokazuje da građani najviše veruju vatrogascima, sa najvišom srednjom ocenom (4,23 od 5). Iza njih su Vojska Srbije (3,88), Sektor za vanredne situacije² (3,57) i policija (3,46). Bezbednosno-informativna agencija je dobila 3,16, a carina 3,08. Najniže je ocenjeno tužilaštvo (2,91) i sudovi (2,98). Generalno gledano, poverenje u bezbednosne i pravosudne institucije je veće u poređenju sa rezultatima istraživanja iz 2020. godine,³ kada je vatrogasna služba dobila 3,98, vojska 3,58, policija 2,71, Bezbednosno-informativna agencija 2,68, carina 2,66, a sudovi i tužilaštvo 2,44.⁴

SLIKA 1 PROSEČNA OCENA POVERENJA ISPITANIKA U INSTITUCIJE IZ 2022. GODINE.

POVERENJE U BEZBEDNOSNE I PRAVOSUDNE INSTITUCIJE		
	Sektor za vanredne situacije	3.572
	Carina	3.083
	Bezbednosno-informativna agencija	3.115
	Javna tužilaštva	2.905
	Sudovi	2.975
	Vatrogasci	4.233
	Policija	3.458
	Vojska Srbi	3.881

Slika 2 pokazuje da više od 80% ispitanika ima poverenja u vatrogasce (odgovori veruje i potpuno veruje čine 82,8%, dok je 2020. godine taj procenat bio 65,3). Vojsci Srbije veruje 72,6% ispitanika (58,3% u 2020. godini), dok 53,7% veruje policiji (30,2% u 2020. godini). Ispitanici imaju najmanje poverenja u tužilaštvo (34,3%) i sudove (37,2%). S druge strane, 34,8% ispitanika je 2020. godine imalo poverenja u tužilaštvo i sudove, a ti rezultati su jedini kod kojih nije došlo do suštinskih promena posle dve godine. Mnogi građani nisu odgovorili na pitanje koliko veruju Bezbednosno-informativnoj agenciji (10,1%), koja su takođe dobila nizak nivo ukupnog poverenja (37,8% ukupno). Zatim, 39% ispitanika ima poverenja u carinu (6,9% je bez odgovora).

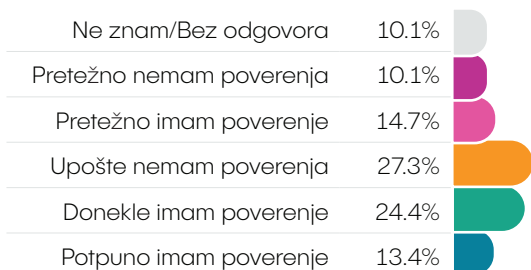
2 Vatrogasci su sastavni deo Sektora za vanredne situacije (SVS). Moglo se pretpostaviti da nisu svi ispitanici bili upoznati sa tim. Stoga je SVS isključen iz dalje analize.

3 Uočeno povećanje poverenja je ograničeno i treba izvršiti dalju analizu podataka kako bi se potvrdilo povećanje na statistički značajnom nivou. Međutim, ovaj izveštaj je bio ograničen da bi se to uradilo.

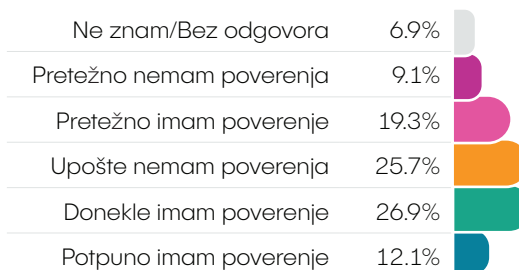
SLIKA 2 POVERENJE U BEZBEDNOSNE I PRAVOSUDNE INSTITUCIJE NA OSNOVU ODGOVORA IZ 2022. GODINE.

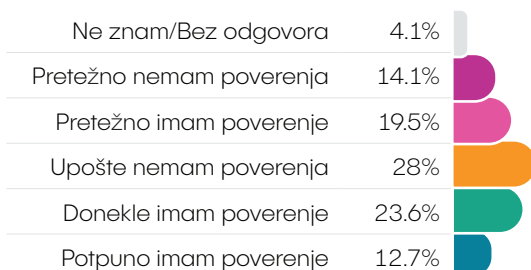
CARINA

BIA

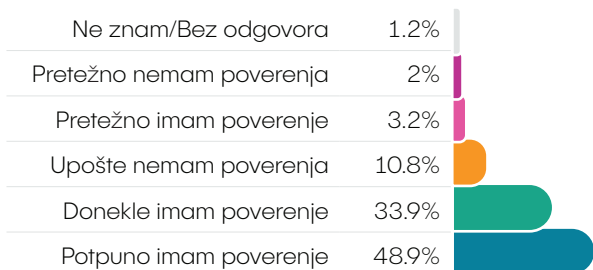
TUŽILAŠTVO

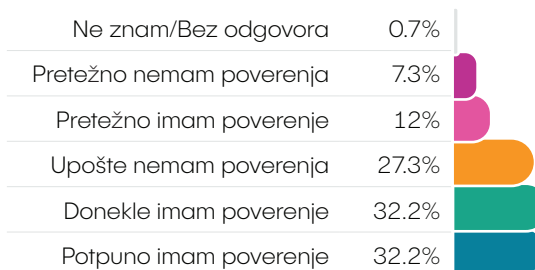
SUDOVI

VATROGASCI

POLICIJA

VOJSKA SRBIJE

TABLELA 1 POVERENJE U BEZBEDNOSNE I PRAVOSUDNE INSTITUCIJE PO DEMOGRAFSKIM KARAKTERISTIKAMA.

Poverenje u:	Pol	Regioni	Vrsta naselja	Starost	Članovi domaćinstva	Obrazovanje	Radni status	Prilohod domaćinstva
Vojska Srbije	Žene	Jugoistočna Srbija	Selo	65+	1	Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	
Policija	Žene	Vojvodina		65+		Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	
Vatrogasci		Vojvodina		65+	2	Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	Više od 99.000 RSD
Sudovi	Žene	Zapadna Srbija i Šumadija	Veći grad	65+		Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	
Tužioci	Žene	Vojvodina	Veći grad	65+		Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	
Bezbednosno- informativna agencija		Vojvodina		65+		Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	Više od 99.000 RSD
Carina	Žene	Vojvodina	Veći grad	65+		Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri, domaćice	

Napomena br. 1: Prikazuje demografske grupe sa najvećim poverenjem nakon uočenih razlika na testu.

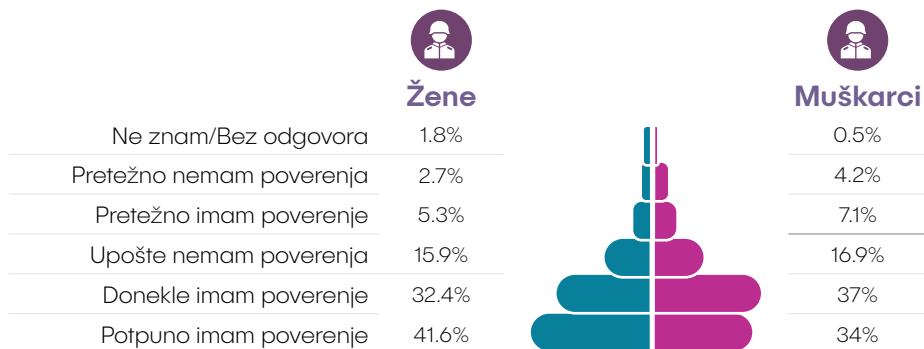
Poverenje u Vojsku Srbije

Poverenje u **Vojsku Srbije** se znatno razlikuje uzimajući u obzir pol, region, vrstu naselja, starosnu grupu, nivo obrazovanja, radni status i broj članova domaćinstva. Žene nešto više veruju Vojski Srbije nego muškarci (Slika 3). Ukupno 74% ispitanica veruje i potpuno veruje Vojski u poređenju sa 71% muškaraca. Ovo je suprotno rezultatima istraživanja iz 2020. godine kada je procenat muškaraca koji veruju Vojski iznosio 60,6%, dok je žena bilo 56%. Potom, Vojski najviše veruju ispitanici iz Jugo i Istočne Srbije (ukupno 71,7%), a najmanje poverenja u Vojsku imaju ispitanici iz Šumadije i Zapadne Srbije (66,5%). Slede Beograd (70,7%) i Vojvodina (73,3%) gde veći udeo ispitanika nije dao odgovor (3,5%). Ovi rezultati su različiti u odnosu na one iz 2020. godine, kada je 60% ispitanika iz jugoistočne Srbije verovalo Vojski, dok je takvih ispitanika iz Zapadne Srbije i Šumadije bilo 65,6%. Pored toga, Beograđani su više verovali Vojski (57,1%) nego Vojvođani (50,5%). U odnosu na sredinu ispitanika, oni iz manjih mesta više veruju Vojski Srbije nego oni iz većih naselja (Slika 5). Stanovnici sela veruju i potpuno veruju Vojski u 76,8% slučajeva, dok je procenat ispitanika iz manjih gradova 74,4%, a onih iz većih gradova 68,2%. Ovo je slično rezultatima iz 2020. godine, iako postoje male razlike (nešto veće poverenje imaju ispitanici iz prigradskih sredina od onih iz ruralnih).

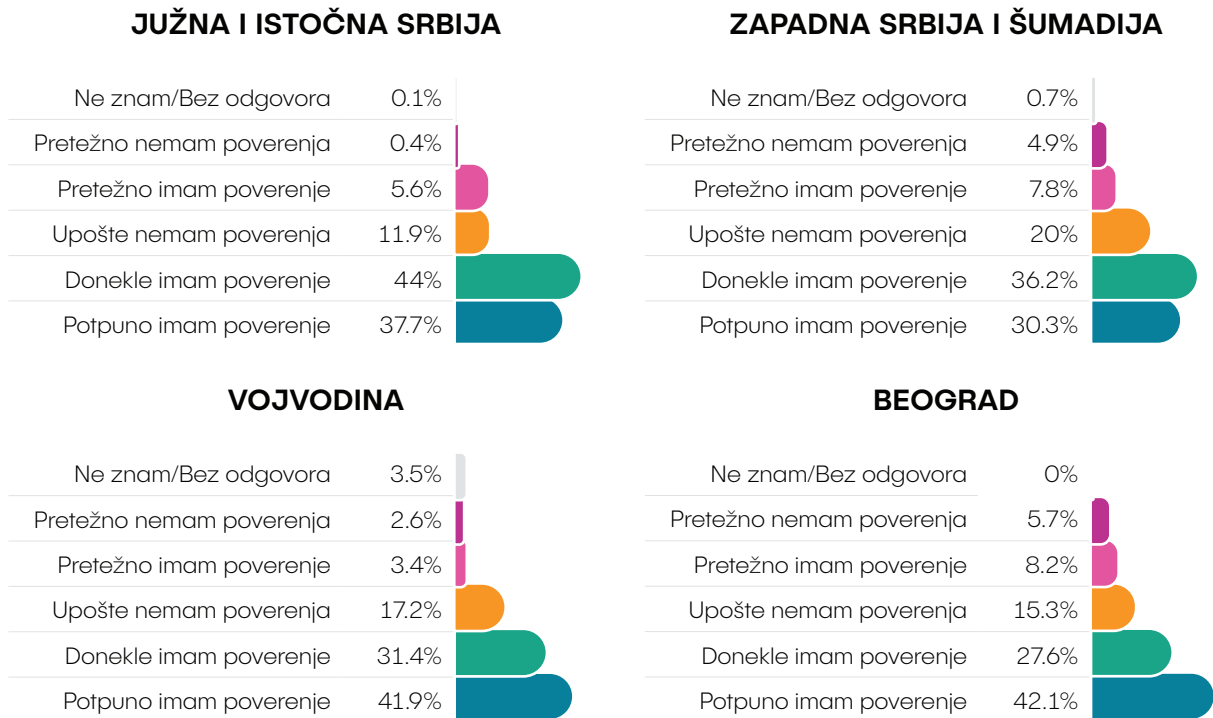
Najstariji ispitanici najviše veruju Vojski, a najmanje poverenja imaju ispitanici starosti između 30 i 39 godina (Slika 6). Iako različito kategorisani, rezultati su slični kao u istraživanju iz 2020. godine

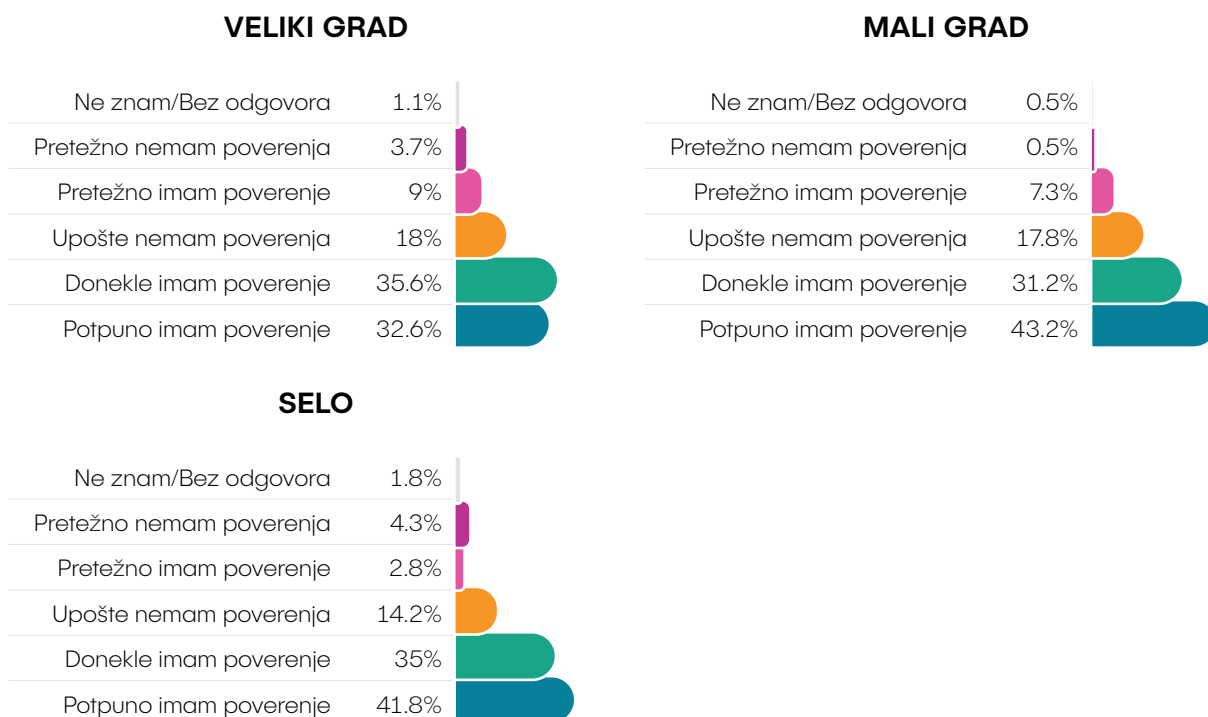
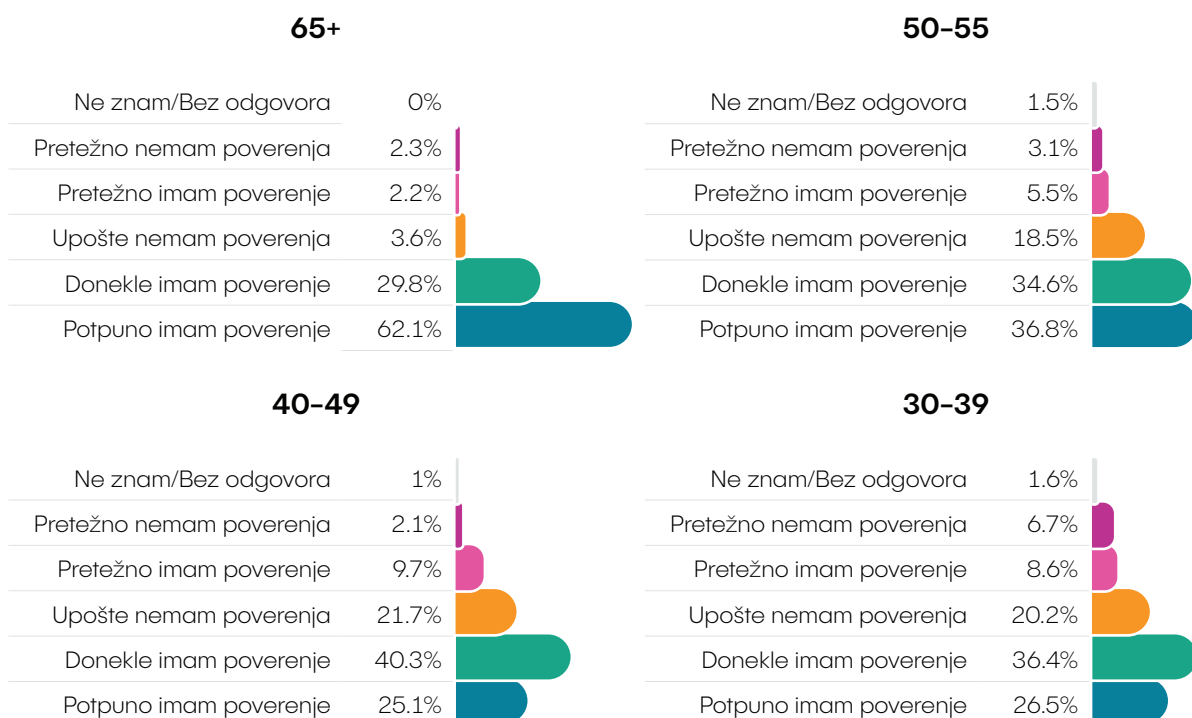
kada je 60,9% ispitanika starijih od 36 godina imalo poverenje u Vojsku, kao i 51,6% ispitanika starosti od 18 do 35 godina. Ispitanici koji su završili samo osnovnu školu imaju najveće poverenje u Vojsku Srbije (veruje i potpuno veruje čine ukupno 92,5% odgovora). Poverenje je manje među ispitanicima koji imaju viši nivo obrazovanja. Ukupan procenat onih koji su završili srednju školu, a imaju poverenja u Vojsku Srbije je 71,1, dok je procenat visokoobrazovanih građana 64,7. Najmanje poverenja u Vojsku imaju honorarno zaposleni i nezaposleni. Gotovo isto se odnosi na stalno zaposlene i studente, a najveće poverenje u Vojsku Srbije imaju oni koji su nezaposleni i ne traže posao (domaćice i penzioneri).

SLIKA 3 POVERENJE U VOJSKU SRBIJE PO POLU ISPITANIKA.

SLIKA 4 POVERENJE U VOJSKU SRBIJE PO REGIONIMA.

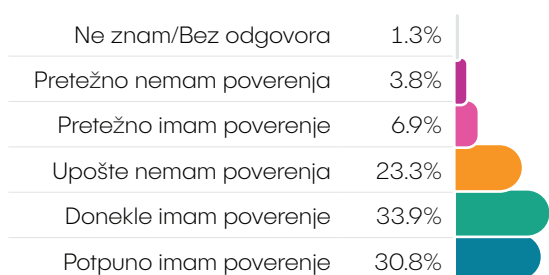
SLIKA 5 POVERENJE U VOJSKU SRBIJE PO VRSTI NASELJA.

SLIKA 6 POVERENJE U VOJSKU SRBIJE PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.

18-29

SLIKA 7 POVERENJE U VOJSKU SRBIJE PO OBRAZOVANJU ISPITANIKA.

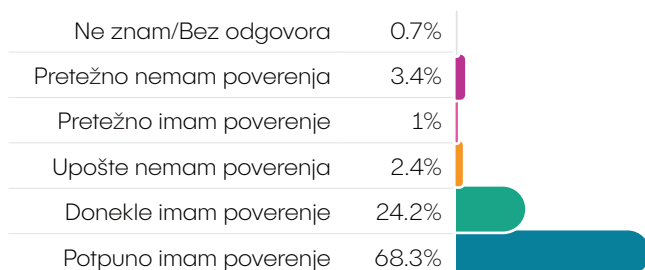
VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

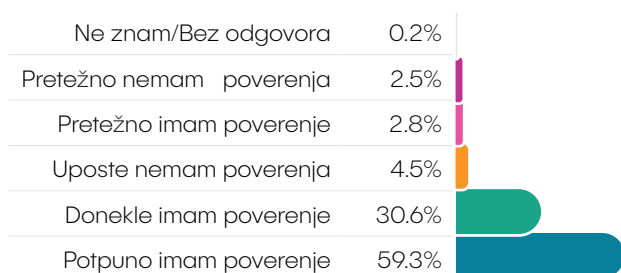

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 8 POVERENJE U VOJSKU SRBIJE PO RADNOM STATUSU ISPITANIKA.

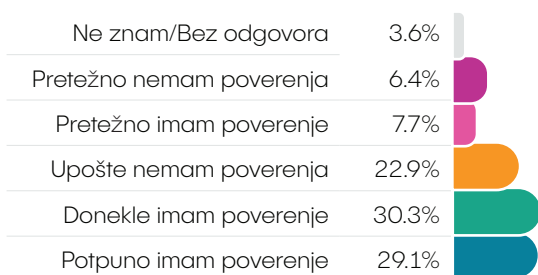
PENZIONERI I DOMAĆE

UČENICI I STUDENTI

NEZAPOSLENI, TRAŽE POSAO

HONORARNO ZAPOSLENI

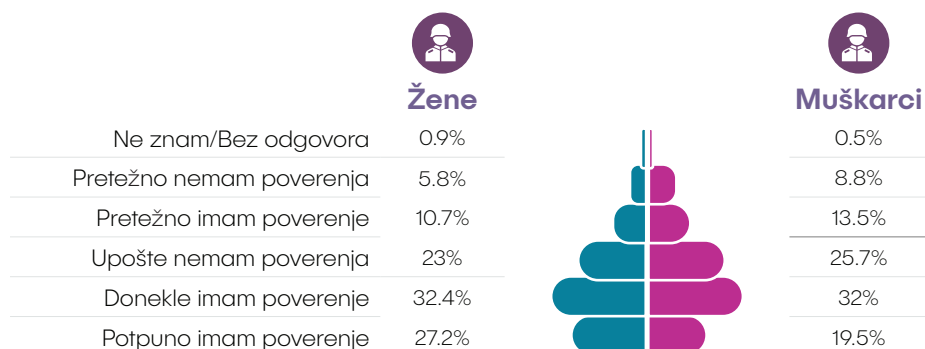
STARNO ZAPOSLENI

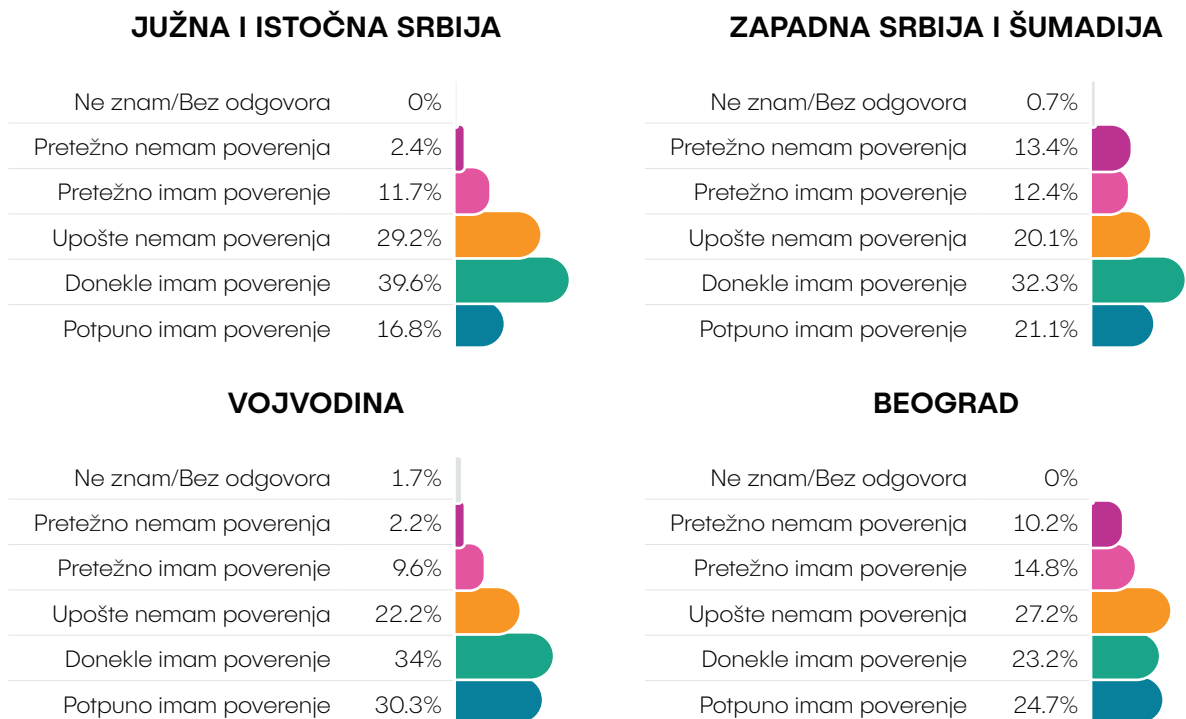
Poverenje u policiju

Poverenje u **policiju** se znatno razlikuje u odnosu na pol, region, starosnu grupu, nivo obrazovanja i radni status. Žene su 2022. godine imale više poverenja u policiju (59,6%) nego muškarci (51,5%), dok su 2020. godine muškarci imali poverenja u 36,1% slučajeva, a žene u 24,6%. U 2022. godini poverenje u policiju je bilo najveće među ispitanicima iz Vojvodine (64,3%), dok je u 2020. godini najveće poverenje iskazano u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji (38,2%). Najniže poverenje u 2022. godini je bilo u Beogradskom regionu (47,9%), dok je 2020. to bilo u Vojvodini (22,2%). Kao i u slučaju vojske, najstariji ispitanici imaju najviše poverenja u policiju (82,4%), dok je kod mladih ispitanika to poverenje ujednačenije, slično podacima iz 2020. godine. Više od tri četvrtine ispitanika koji su završili samo osnovnu školu veruju policiji (77,5%). S druge strane, manje poverenja imaju oni koji su završili srednju školu (54,1%), a najmanje visokoobrazovani ispitanici (36,4%). Poverenje je najveće kod ispitanika koji su nezaposleni i ne traže posao (penzioneri ili domaćice) – 77,7%, dok je najmanje među honorarno zaposlenima (35,4%).

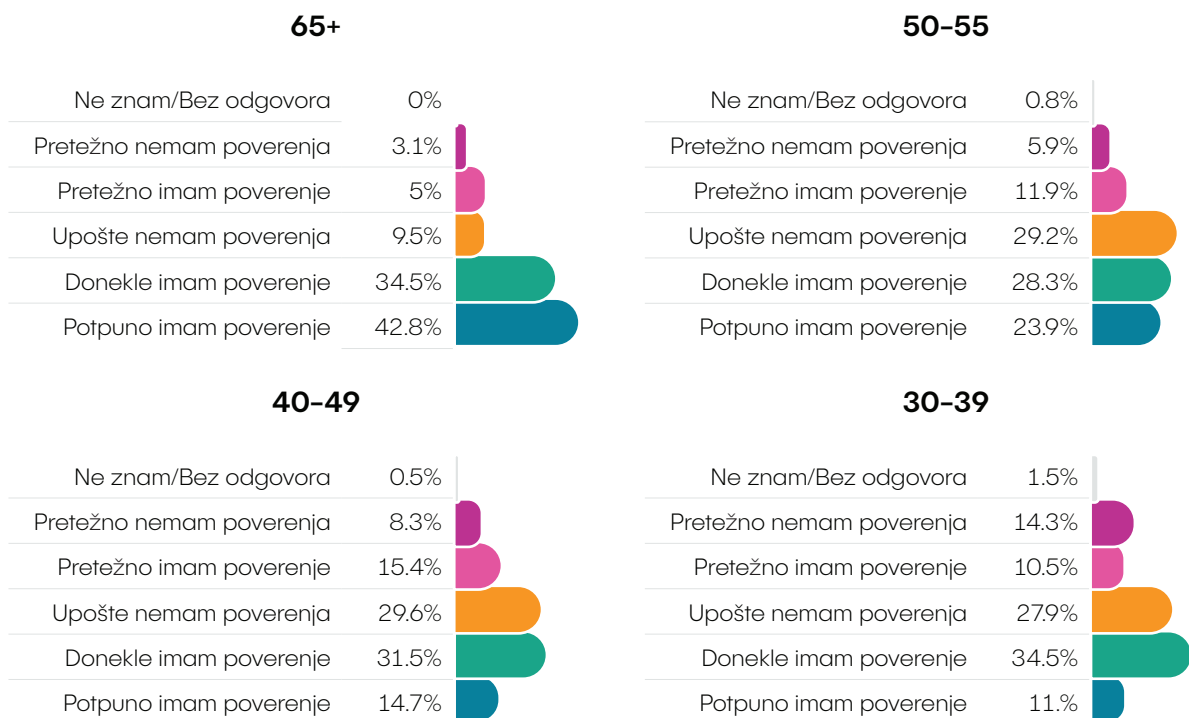
SLIKA 9 POVERENJE U POLICIJU PO POLU.

SLIKA 10 POVERENJE U POLICIJU PO REGIONIMA.

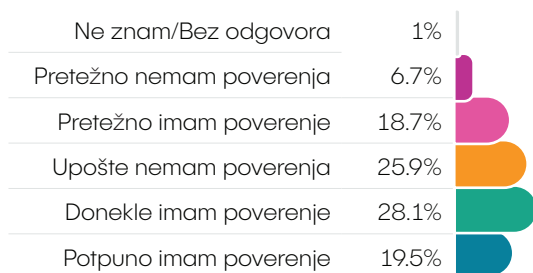

SLIKA 11 POVERENJE U POLICIJU PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.

18-29

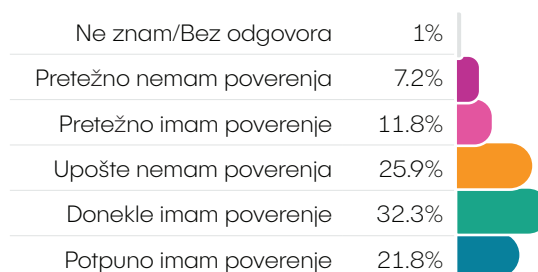

SLIKA 12 POVERENJE U POLICIJU PO OBRAZOVANJU ISPITANIKA.

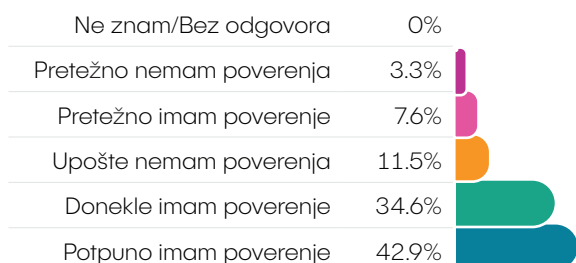
VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

OSNOVNA ŠKOLA

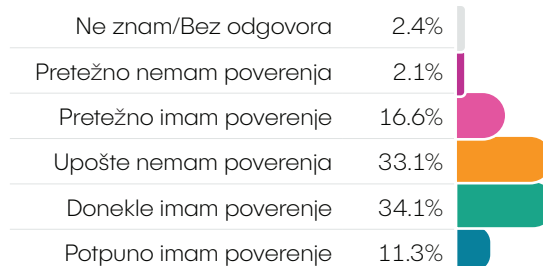

SLIKA 13 POVERENJE U POLICIJU PO RADNOM STATUSU ISPITANIKA.

PENZIONERI I DOMAĆICE

UČENICI I STUDENTI

NEZAPOSLENI, TRAŽE POSAO

HONORARNO ZAPOSLENI

STARNO ZAPOSLENI

Poverenje u vatrogasce

Kada su u pitanju **vatrogasci**, postoji značajna razlika u poverenju u odnosu na region, starosnu grupu, broj članova domaćinstva, nivo obrazovanja, radni status i prihode domaćinstva. Najviše poverenja u vatrogasce imaju ispitanici iz Vojvodine (89,8%), dok su ostali regioni ujednačeniji sa oko 80% ispitanika koji im veruju. U 2020. godini, s druge strane, najveće poverenje su imali ispitanici iz Šumadije i Zapadne Srbije (88,7%). Najmanje poverenja u vatrogasce imaju ispitanici koji žive sa 3 člana domaćinstva (75,4%), dok oni koji žive sa manje ili više članova imaju poverenje u više od 80% slučajeva. Nešto je veće poverenje u vatrogasce kod onih koji imaju više od 99.000 dinara mesečnih prihoda domaćinstva, kao i kod onih koji su izabrali da ne daju odgovor ili ne znaju.

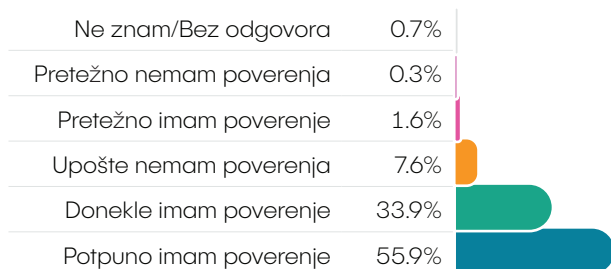
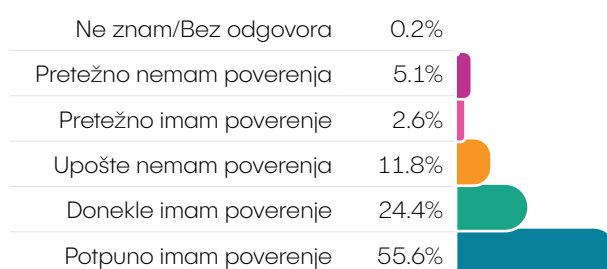
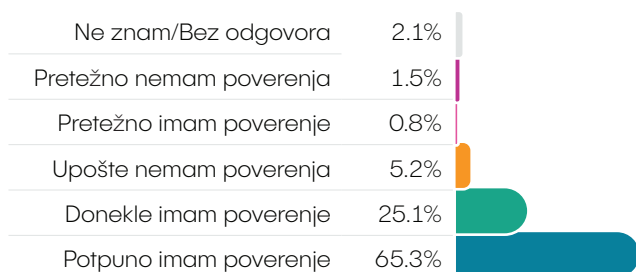
SLIKA 14 POVERENJE U VATROGASCE PO REGIONIMA.

JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

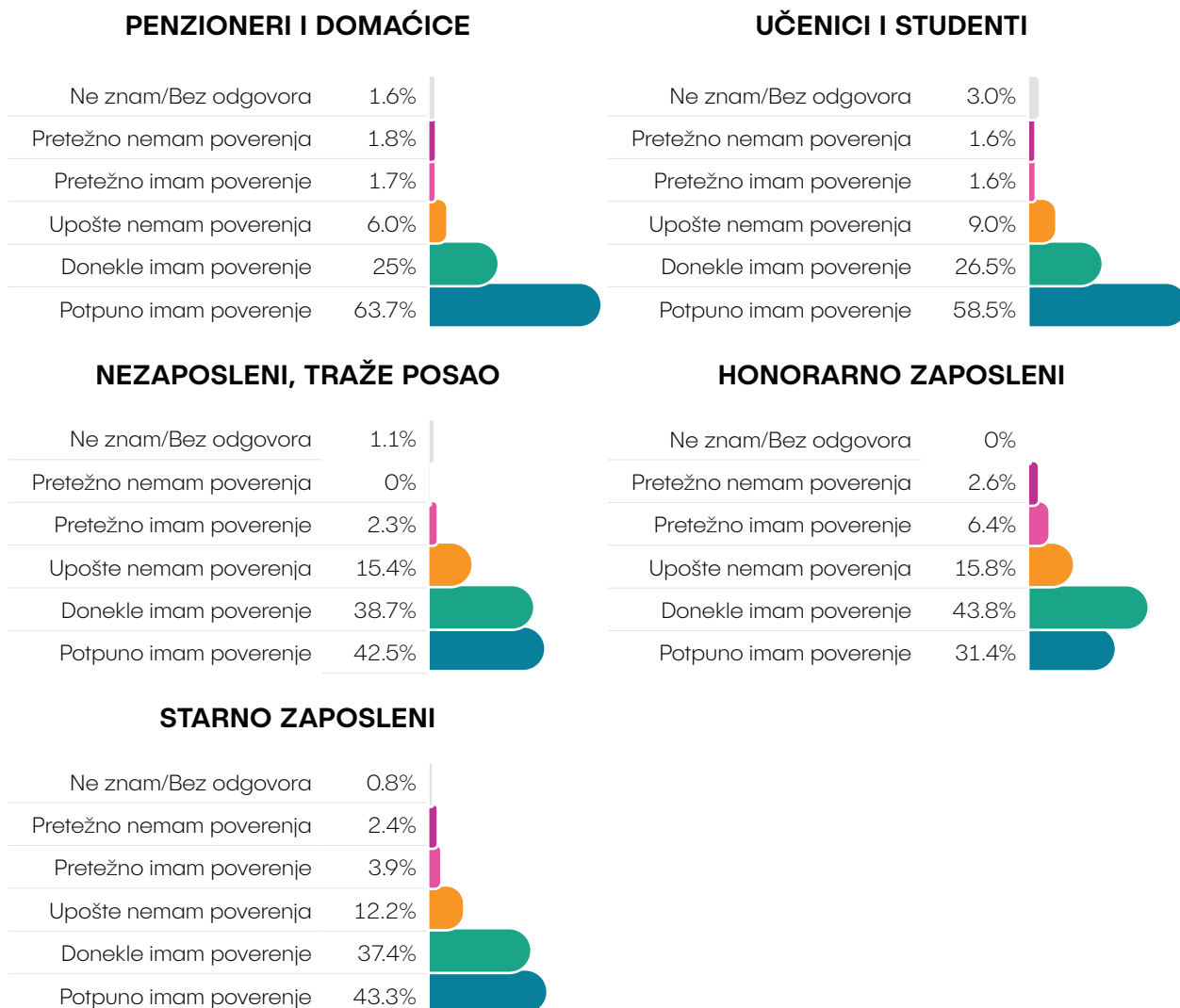
VOJVODINA

BEOGRAD

SLIKA 15 POVERENJE U VATROGASCE PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.
65+

50-55

40-49

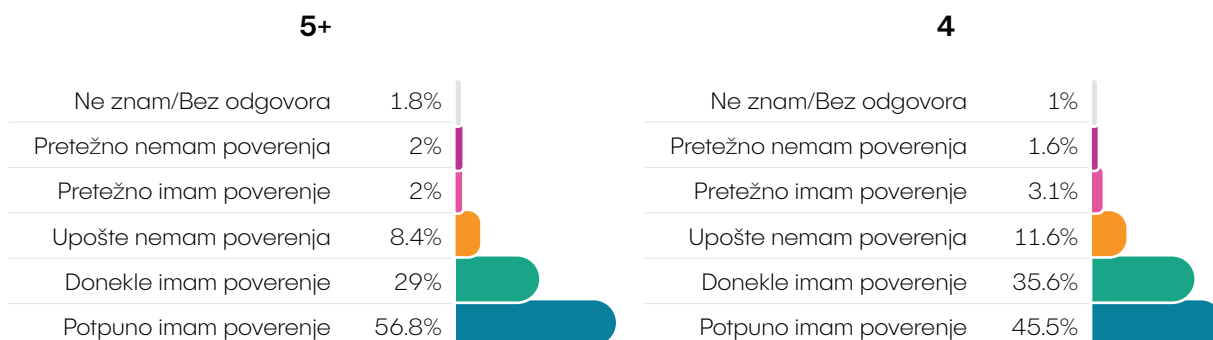
30-39

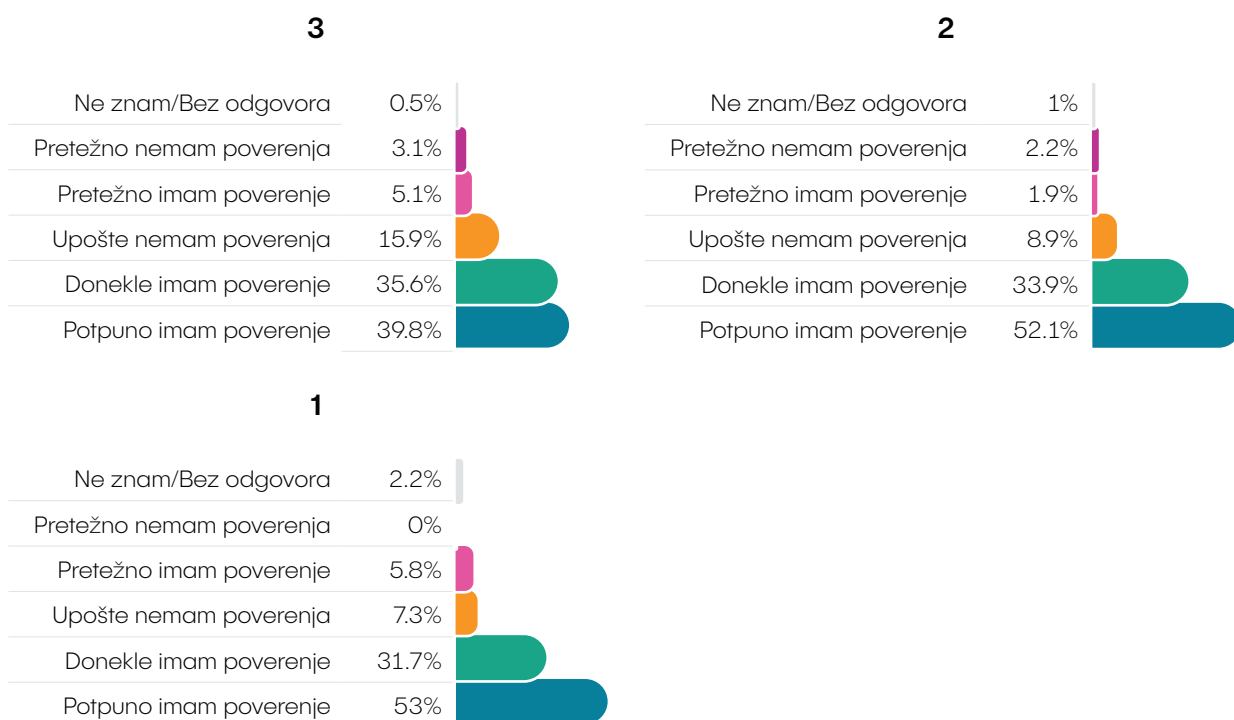
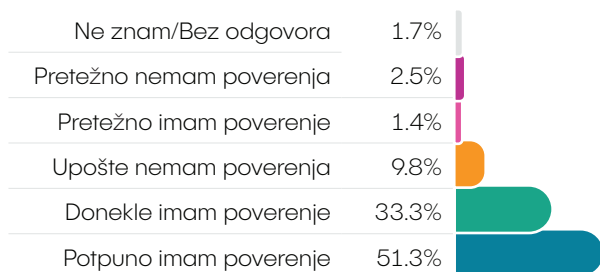
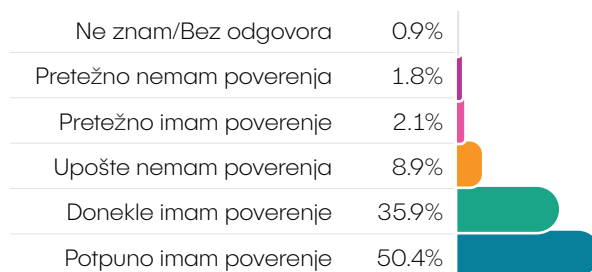
18-29

SLIKA 16 POVERENJE U VATROGASCE PO RADNOM STATUSU ISPITANIKA.

SLIKA 17 POVERENJE U VATROGASCE PO BROJU ČLANOVA DOMAĆINSTVA ISPITANIKA.

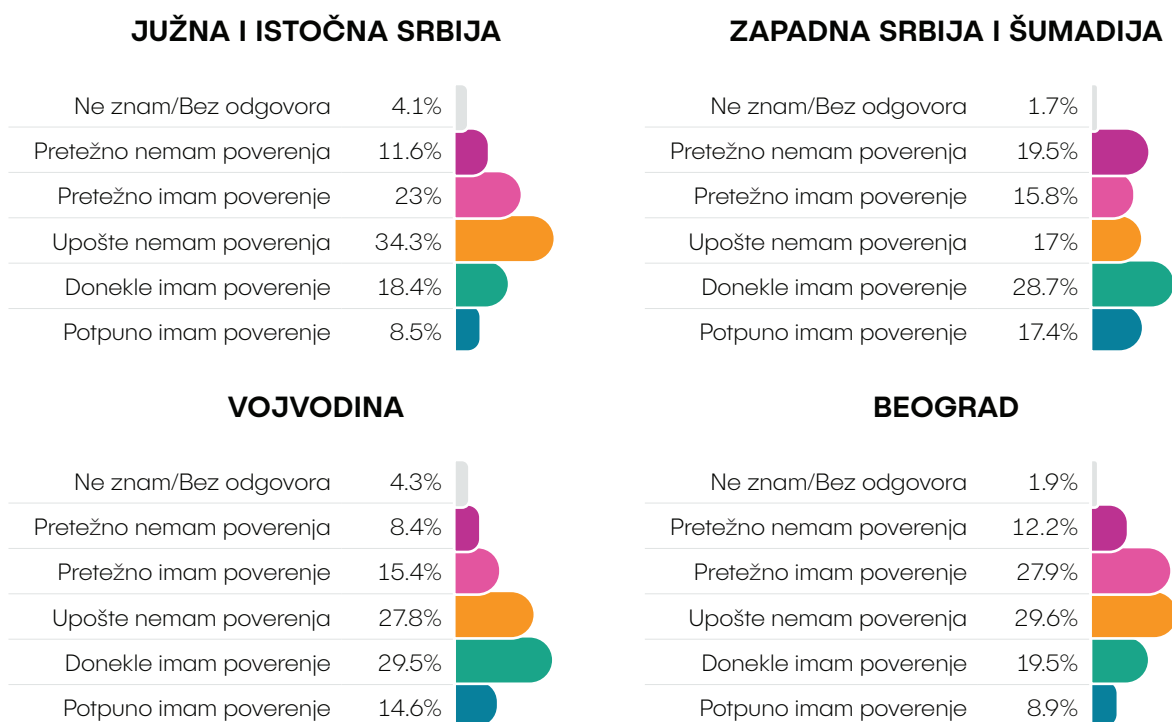

SLIKA 18 POVERENJE U VATROGASCE PO PRIHODIMA DOMAĆINSTVA ISPITANIKA.
NE ZNAM/BEZ ODGOVORA

VIŠE OD 99.000 RSD

50-99.000 RSD

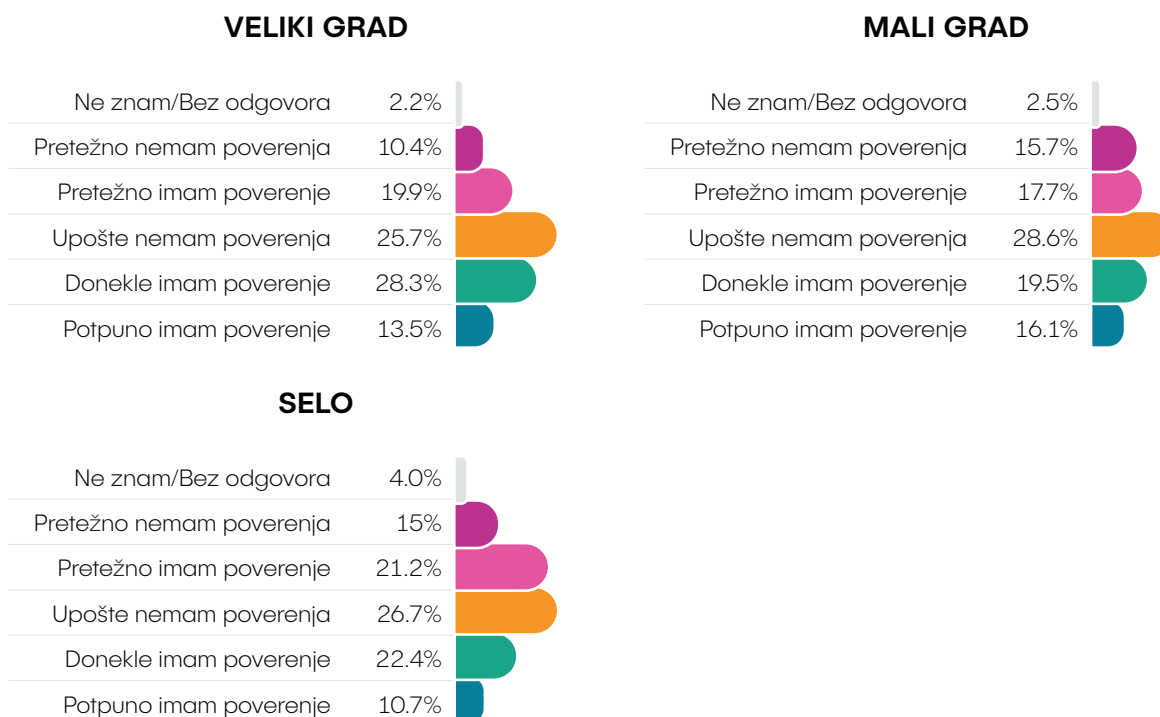
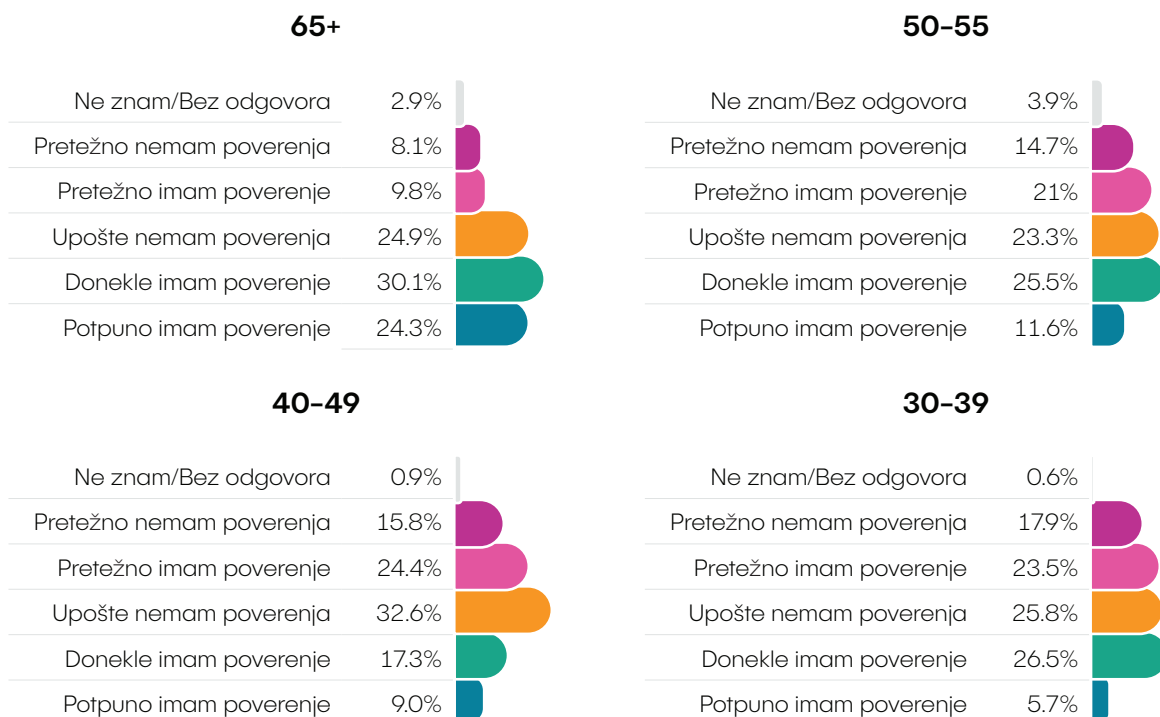
DO 50.000 RSD

Poverenje u sudove

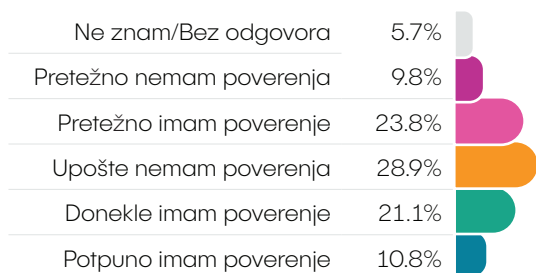
Što se tiče poverenja u **sudove**, postoji razlika među ispitanicima iz različitih regiona, vrsta naselja, različitog pola, starosnih grupa, obrazovanja i radnog statusa. Poverenje u sudove je najmanje u Južnoj i Istočnoj Srbiji (26,9%) i Beogradu (28,4%), a veće je u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji (46,1%) i Vojvodini (44,1%). Ovo je suprotno od rezultata iz 2020. godine, kada su Vojvodani imali najmanje poverenja sa svega 11,9% ispitanika koji su verovali sudovima. Jugoistočna Srbija je imala 15,9%, Beograd 22,3%, dok su Šumadija i Zapadna Srbija ponovo imali najveće poverenje – 27,7% onih koji su verovali sudovima. Poverenje u sudove je najniže kod ispitanika iz ruralnih sredina (33,1%), dok je nešto veće u manjim gradovima (35,6%) i najveće u velikim gradovima (41,8%). Poverenje u sudove je najveće kod ispitanika starosti 65 i više godina (54,3%), dok je najmanje kod ispitanika starosti između 40 i 49 godina (26,3%). Poverenje je znatno veće kod onih koji su završili samo osnovnu školu (57,7%) nego kod onih koji su završili srednju školu (34,2%) ili imaju visoko obrazovanje (32,7%). U odnosu na radni status, penzioneri ili domaćice ponovo imaju više poverenja (51,7%), dok je ono najniže kod honoraraca (26,7%).

SLIKA 19 POVERENJE U SUDOVE PO REGIONIMA.

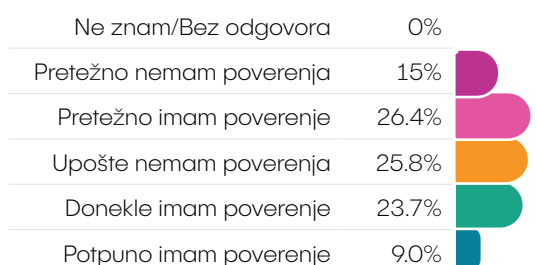
SLIKA 20 POVERENJE U SUDOVE PO VRSTI NASELJA.**SLIKA 21** POVERENJE U SUDOVE PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.

18-29

SLIKA 22 POVERENJE U SUDOVE PO OBRAZOVANJU ISPITANIKA.

VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

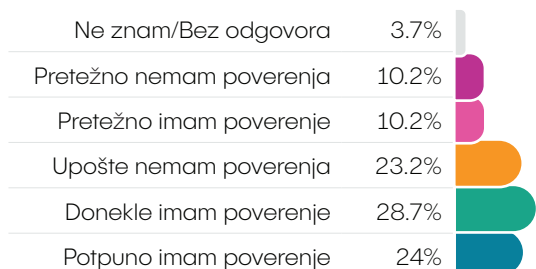

OSNOVNA ŠKOLA

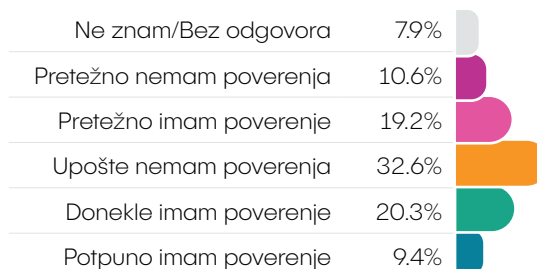

SLIKA 23 POVERENJE U VATROGASCE PO RANDOM STATUSU ISPITANIKA

PENZIONERI I DOMAĆICE

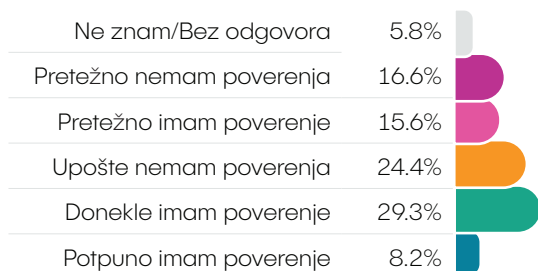

UČENICI I STUDENTI

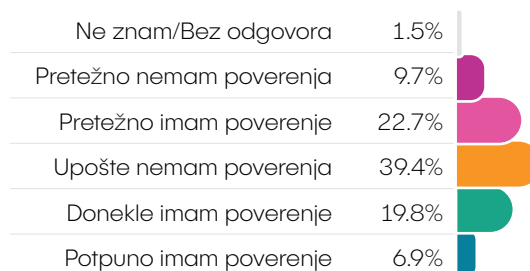

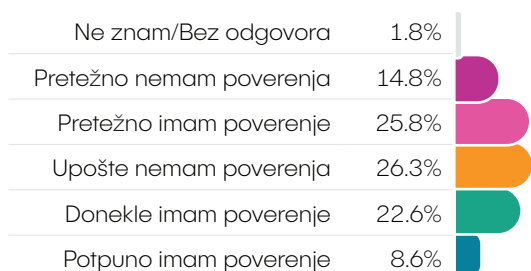
NEZAPOSLENI, TRAŽE POSAO

HONORARNO ZAPOSLENI

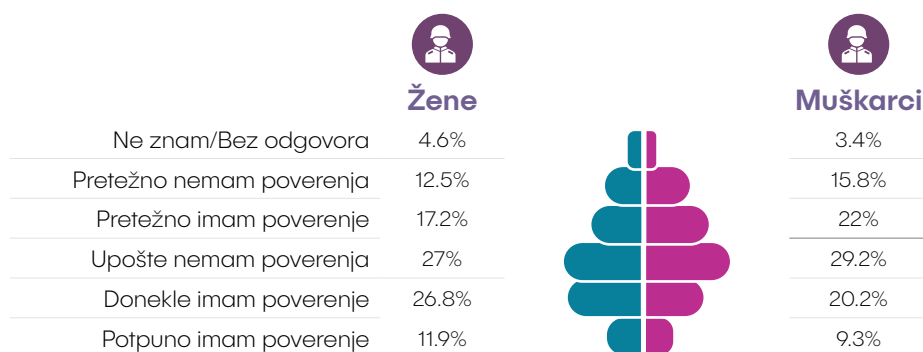
STARNO ZAPOSLENI

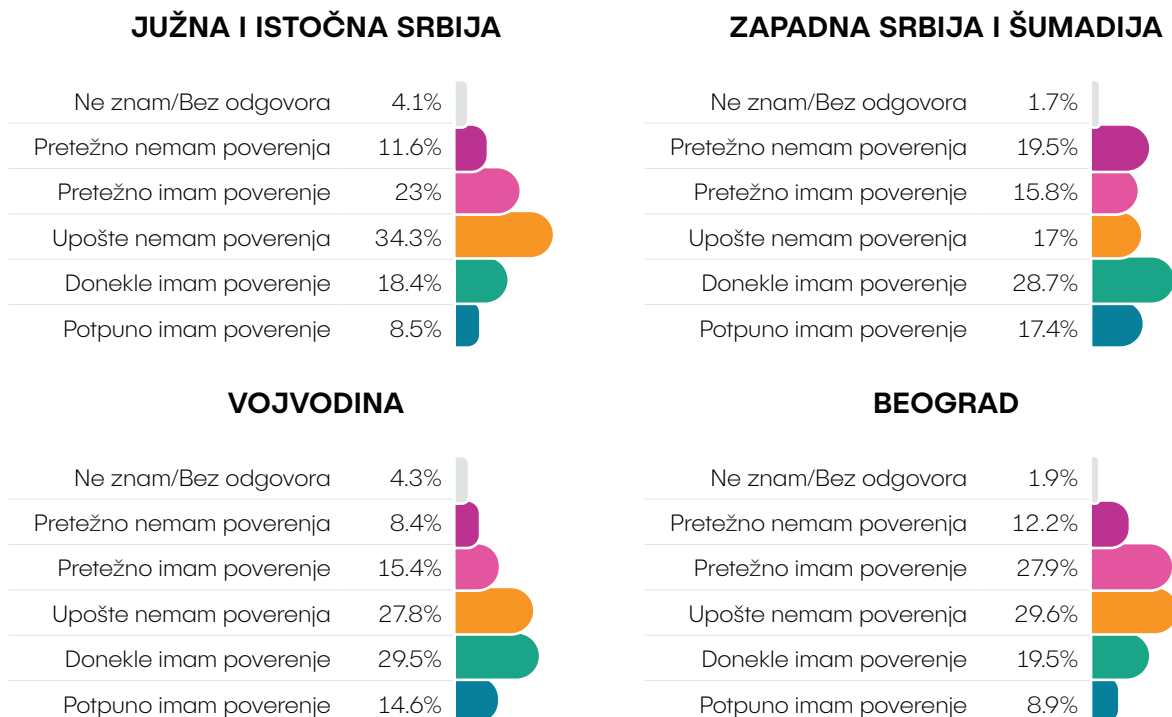
Poverenje u tužilaštvo

Što se tiče poverenja u **tužilaštvo**, postoji razlika među ispitanicima iz različitih regiona, vrsta naselja, različitog pola, starosnih grupa, obrazovanja i radnog statusa. Poverenje u tužilaštvo je takođe veće kod žena (38,7%) nego kod muškaraca (29,5%), drugačije nego 2020. godine kada su muškarci verovali tužilaštvu u 24,3% slučajeva, a žene u 16,6%. Tužilaštvu najmanje veruju ispitanici iz Južne i Istočne Srbije – 26,9%, dok je poverenje najveće među ispitanicima iz Šumadije i Zapadne Srbije (46,1%), slično kao i 2020. godine. Stariji ispitanici više veruju tužilaštvu nego mlađi. Ispitanici koji su završili osnovnu školu imaju nešto veće poverenje u tužilaštvo (37,7%) od onih koji su završili srednju školu (34,2%) i onih koji imaju visoko obrazovanje (32,7%). Najmanje poverenja imaju oni koji su iz ruralnih mesta (33,1%), dok oni koji su iz većih gradova imaju najveće poverenje u tužilaštvo (41,8%).

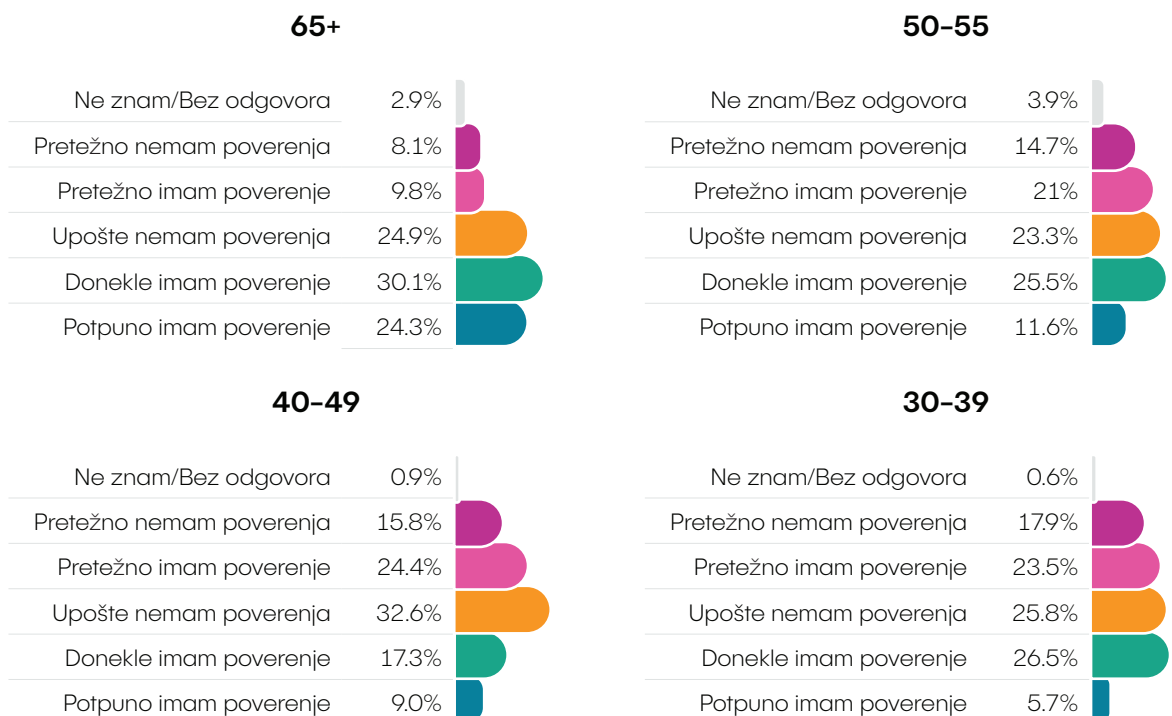
SLIKA 24 POVERENJE U TUŽILAŠTVO PO POLU

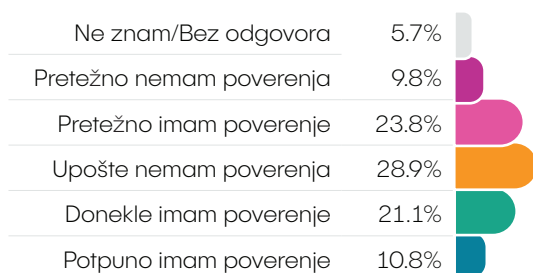
SLIKA 25 POVERENJE U TUŽILAŠTVO PO REGIONIMA.

SLIKA 26 POVERENJE U TUŽILAŠTVO PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.

18-29

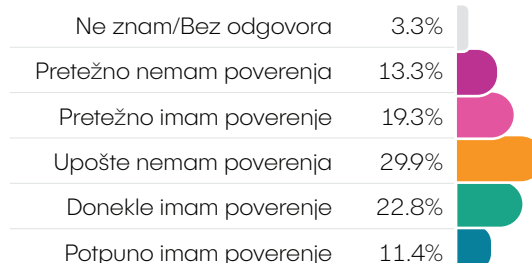

SLIKA 27 POVERENJE U TUŽILAŠTVO PO OBRAZOVANJU ISPITANIKA.

VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

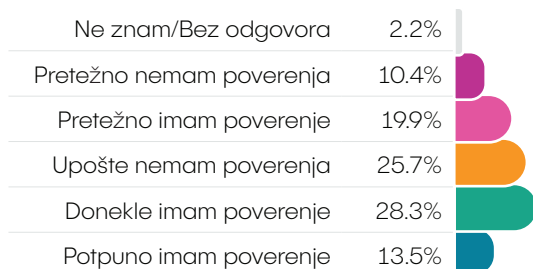

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 28 POVERENJE U TUŽILAŠTVO PO VRSTI NASELJA.

VELIKI GRAD

MALI GRAD

SELO

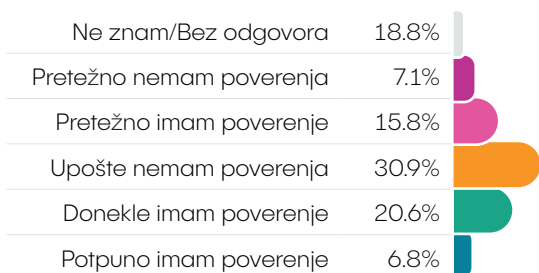

Poverenje u Bezbednosno-informativnu agenciju

Poverenje u **Bezbednosno-informativnu agenciju** se značajno razlikuje u zavisnosti od regiona, starosne grupe, nivoa obrazovanja, radnog statusa i prihoda domaćinstva. Najmanje poverenja imaju ispitanici iz Južne i Istočne Srbije (26,4%), dok najviše poverenja imaju ispitanici iz Vojvodine (34,5%), za razliku od 2020. godine kada su imali najmanje poverenja. Najstarija grupa ispitanika (više od 65 godina) ima najveće poverenje i u Bezbednosno-informativnu agenciju (34,8%), dok joj najmanje veruju ispitanici starosti od 40 do 49 godina (27,6%). Po pitanju obrazovanja, najviše poverenja imaju oni koji su završili samo osnovnu školu (54,4%), a najmanje visokoobrazovani (31,8%). U odnosu na radni status, kao i kod drugih institucija, najveće poverenje imaju domaćice i penzioneri, a najmanje studenti i honorarno zaposleni.

SLIKA 29 POVERENJE U BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNU AGENCIJU PO REGIONIMA.

JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

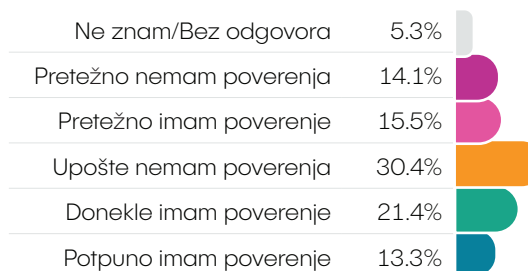
ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

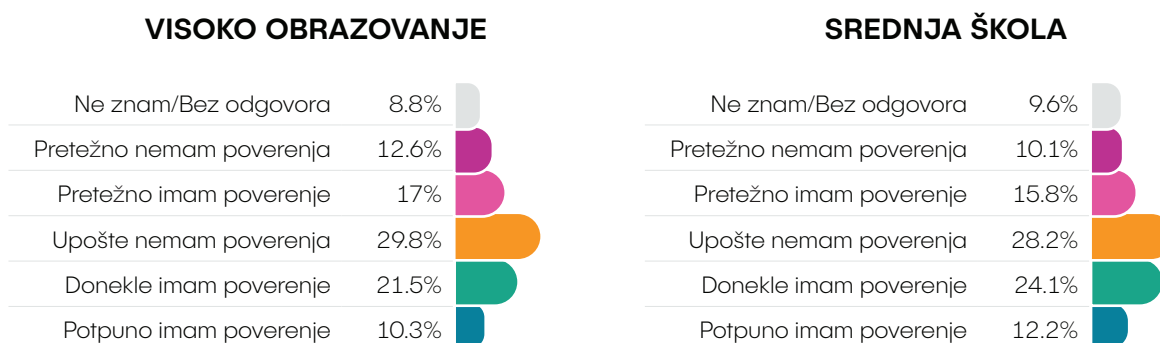

VOJVODINA

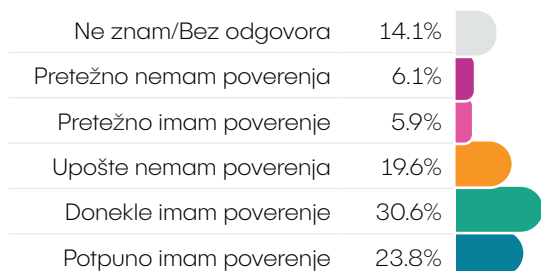

BEOGRAD

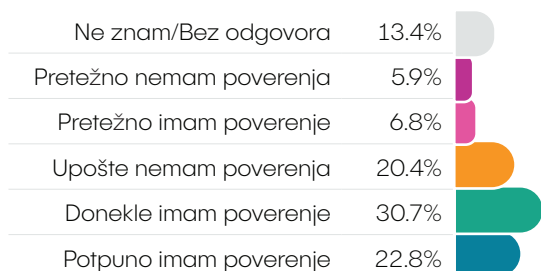
SLIKA 30 POVERENJE U BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNU AGENCIJU PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.**SLIKA 31** POVERENJE U BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNU AGENCIJU PO OBRAZOVANJU ISPITANIKA.

OSNOVNA ŠKOLA

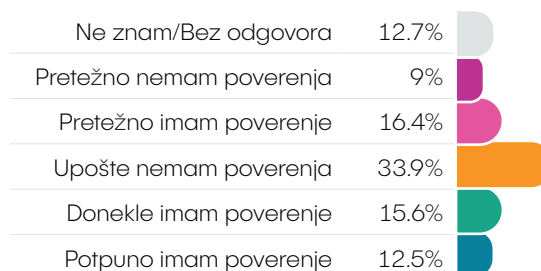

SLIKA 32 POVERENJE U BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNU AGENCIJU PO RADNOM STATUSU ISPITANIKA.

PENZIONERI I DOMAĆICE

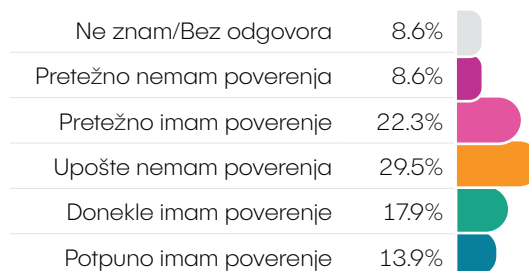
UČENICI I STUDENTI

NEZAPOSLENI, TRAŽE POSAO

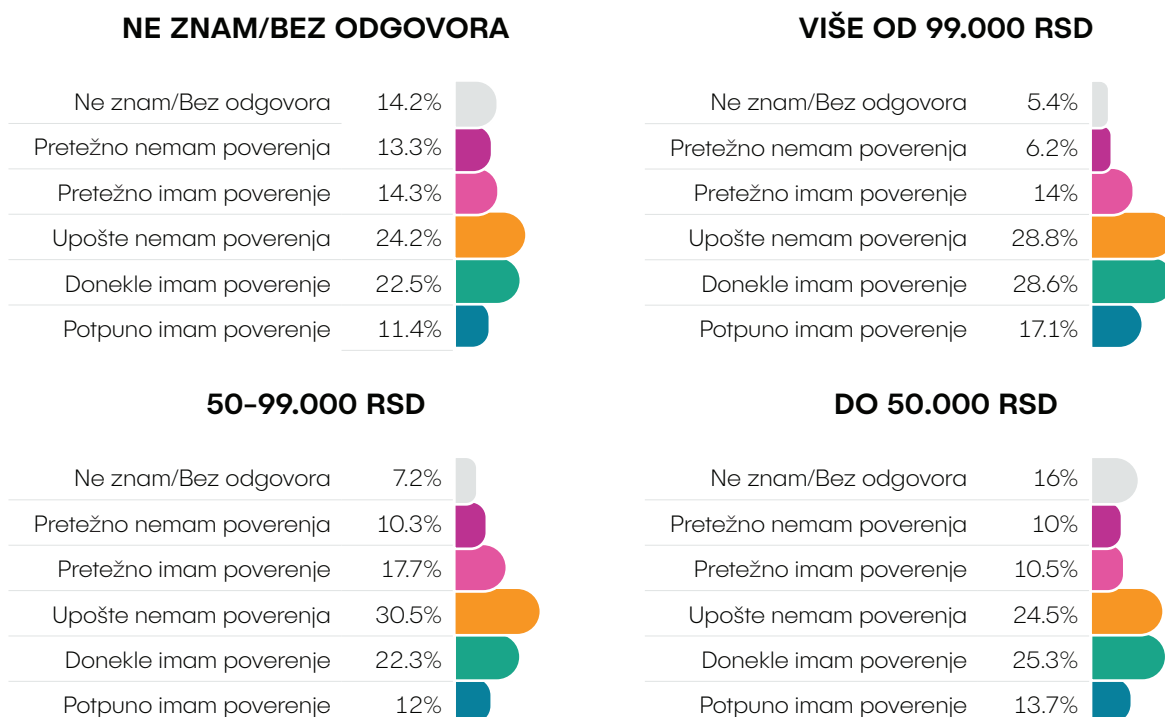

HONORARNO ZAPOSLENI

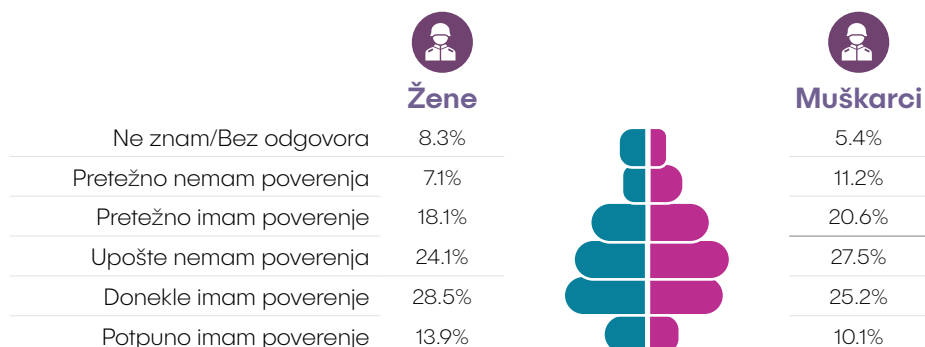
STARNO ZAPOSLENI

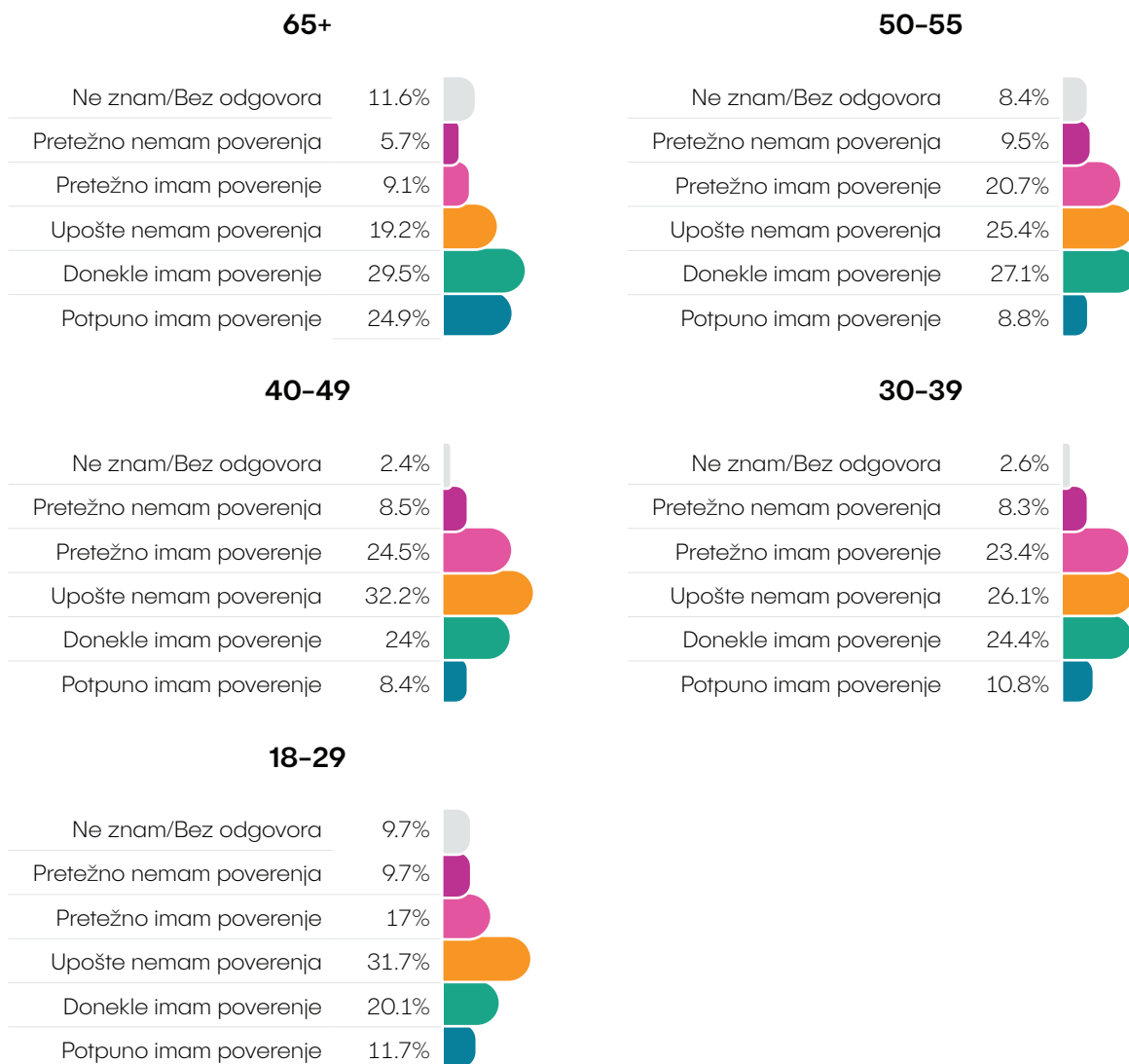
SLIKA 33 POVERENJE U BEZBEDNOSNO-INFORMATIVNU AGENCIJU PO PRIHODIMA DOMAĆINSTVA ISPITANIKA.

Poverenje u carinu

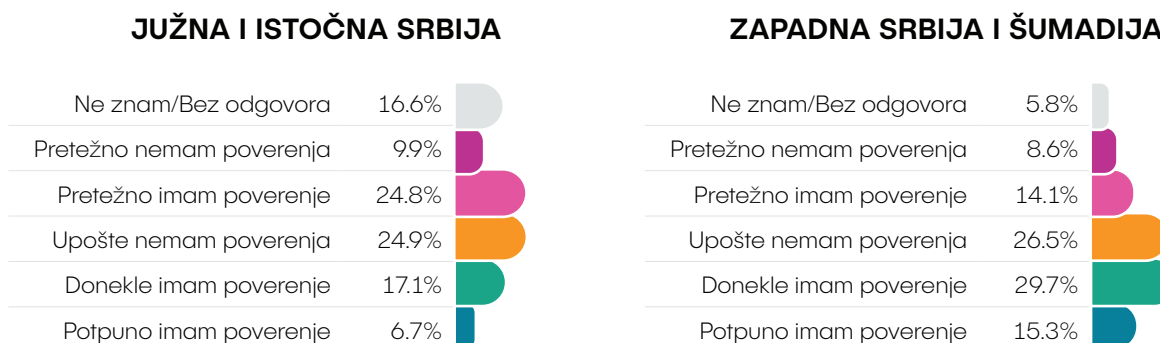
Poverenje u **carinu** se značajno razlikuje u odnosu na pol, region, vrstu naselja, starosnu grupu, nivo obrazovanja i radni status. Nešto više žena ima poverenje u carinu - 42,4%, dok je muškaraca koji imaju poverenje 35,3%, za razliku od 2020. godine kada je više muškaraca imalo poverenje. Više od polovine najstarijih ispitanika ima poverenje u carinu (54,3%), dok carini veruje manje od 40% ispitanika iz ostalih starosnih grupa. Samo 23,8% ispitanika iz Južne i Istočne Srbije ima poverenja u carinu (bilo ih je najmanje i 2020. godine), dok 48% ispitanika iz Vojvodine ima poverenja. Carini veruje 33,8% ispitanika iz ruralnih sredina, a iz gradova oko 40%. Ovo je više nego 2020. godine kada je procenat ispitanika iz prigradskih područja koji imaju poverenje u carinu (34,3%) bio veći od ispitanika iz ruralnih (23,6%) i urbanih (21%) sredina.

SLIKA 34 POVERENJE U CARINU PO POLU ISPITANIKA.

SLIKA 35 POVERENJE U CARINU PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.

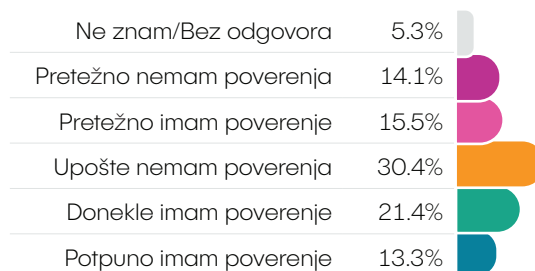

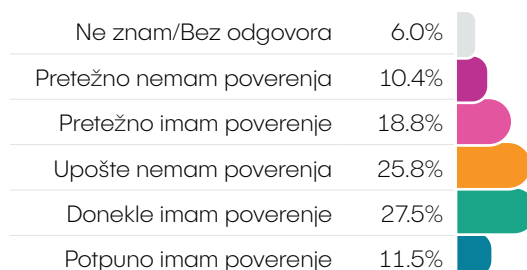
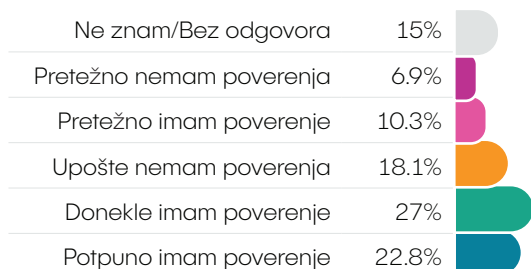
SLIKA 36 POVERENJE U CARINU PO REGIONU.

VOJVODINA

BEOGRAD

SLIKA 37 POVERENJE U CARINU PO OBRAZOVANJU ISPITANIKA.
VISOKO OBRAZOVANJE

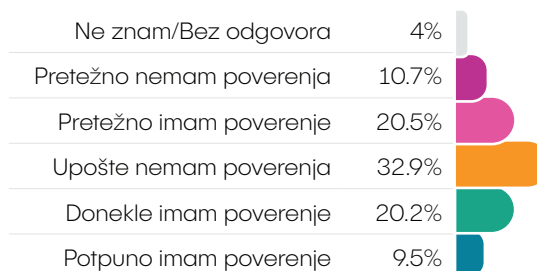
SREDNJA ŠKOLA

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 38 POVERENJE U CARINU PO RADNOM STATUSU ISPITANIKA.
PENZIONERI I DOMAĆICE

UČENICI I STUDENTI

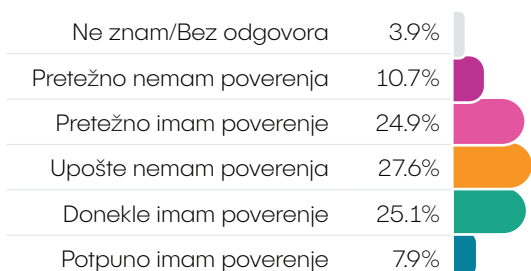

NEZAPOSLENI, TRAŽE POSAO

HONORARNO ZAPOSLENI

STARNO ZAPOSLENI

SLIKA 39 POVERENJE U CARINU PO VRSTI NASELJA.

VELIKI GRAD

MALI GRAD

SELO

PERCEPCIJA JAVNE BEZBEDNOSTI

Percepcija građana o javnoj bezbednosti istraživana je kroz percepciju nacionalne bezbednosti i percepciju lične bezbednosti. Ove perspektive kod građana se mogu znatno razlikovati od zvaničnih podataka (npr. izvršenim krivičnim delima). Stoga, informacije o percepciji javnosti o rizicima i pretnjama od npr. kriminala, pored statistike o izvršenim krivičnim delima, mogu biti dragocene prilikom odgovora na pitanja kriminala i procene bezbednosti u zajednici.⁵ Takođe je primećeno da percepcija građana o radu institucija i službi za javnu bezbednost može da pomogne kreatorima javnih politika da efikasnije preraspodele svoje resurse koji su često ograničeni.⁶

Percepcija nacionalne bezbednosti

Ispitanici su uglavnom videli visok rizik od ekonomskih problema i kriminalnih aktivnosti. Uočili su da postoje najveće ekonomske pretnje od inflacije (83%), ekonomske krize (82,8%) i energetske krize (82,1%). Očekivalo se da će ove pretnje biti visoko rangirane zbog tekuće energetske krize i inflacije u Evropi. Počele su od pandemije COVID-19, a zatim su pojačane ratom u Ukrajini koji ispitanici doživljavaju kao nešto manju pretnju po nacionalnu bezbednost (63,3%). Ovo se moglo očekivati obzirom na to da rizik od kriminala i ekonomska ugroženost neposrednije utiču na građane. Najveći rizici koji se odnose na kriminal uočeni su od organizovanog kriminala (82,2%) i nedozvoljene trgovine drogom (80,5%). Takođe, ispitanici kao velike pretnje vide zagađenje vazduha, vode i zemljišta (ekološka bezbednost) – 73,8%, rizik od nezakonite trgovine oružjem – 72,2%, rizik od korupcije – 67,5%.

Takođe je očekivano da ove pretnje budu rangirane kao veći rizici, jer su aktivnosti organizovanog kriminala i endemska korupcija među glavnim problemima na Zapadnom Balkanu od kraja sukoba 90-ih godina 20. veka i političkih promena.⁷ Najmanji rizici se percipiraju od pandemije COVID-19 (42,7%) i sajber napada⁴ (45,9%). Rezultati su manje-više slični onima iz 2020. godine kada su građani kao najveći videli rizik od organizovanog kriminala, a zatim od emigracije, nezaposlenosti i korupcije.

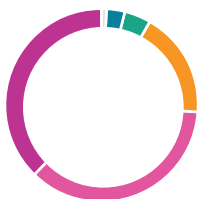
---

4 Napadi na internetu od strane pojedinaca, organizacija ili država radi sticanja profita, moći ili uticaja.

SLIKA 40 PERCIPIRANI RIZICI PO NACIONALNU BEZBEDNOST.

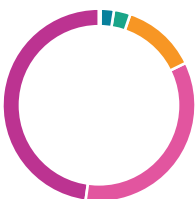
PREVLAST NATO I RUSIJE NA BALKANU

- Ne znam/Bez odgovora 1%
- Uopšte nije pretnja 3.1%
- Mala pretnja 4.3%
- Donekle je pretnja 17.8%
- Pretnja 36.1%
- Veoma velika pretnja 37.7%

ENERGETSKA KRIZA

- Ne znam/Bez odgovora 0.5%
- Uopšte nije pretnja 2.1%
- Mala pretnja 2.9%
- Donekle je pretnja 12.3%
- Pretnja 34.5%
- Veoma velika pretnja 47.6%

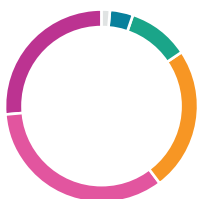
INFLACIJA

- Ne znam/Bez odgovora 0.7%
- Uopšte nije pretnja 2.3%
- Mala pretnja 3.5%
- Donekle je pretnja 10.5%
- Pretnja 32%
- Veoma velika pretnja 51%

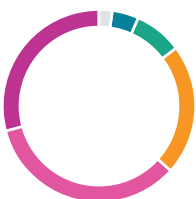
ORUŽANI SUKOB U REGIONU

- Ne znam/Bez odgovora 1.4%
- Uopšte nije pretnja 4.1%
- Mala pretnja 10.3%
- Donekle je pretnja 24%
- Pretnja 34%
- Veoma velika pretnja 26.3%

RAT U UKRAJINI

- Ne znam/Bez odgovora 2.3%
- Uopšte nije pretnja 4.4%
- Mala pretnja 8.2%
- Donekle je pretnja 21.8%
- Pretnja 34.4%
- Veoma velika pretnja 28.9%

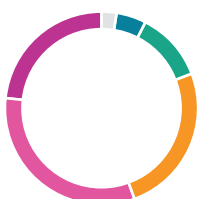
NAPADI PUTEM INTERNETA

- Ne znam/Bez odgovora 6.7%
- Uopšte nije pretnja 5.2%
- Mala pretnja 15.8%
- Donekle je pretnja 26.4%
- Pretnja 29%
- Veoma velika pretnja 16.9%

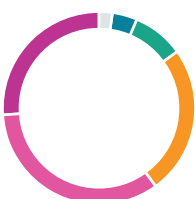
LAŽNE VESTI

- Ne znam/Bez odgovora 2.7%
- Uopšte nije pretnja 5%
- Mala pretnja 11.5%
- Donekle je pretnja 25.5%
- Pretnja 32.1%
- Veoma velika pretnja 23.2%

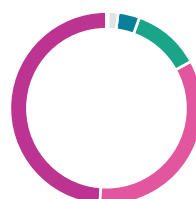
KLIMATSKEPROMENE I ZAGAĐENJE

- Ne znam/Bez odgovora 2.3%
- Uopšte nije pretnja 4.1%
- Mala pretnja 8.7%
- Donekle je pretnja 24.9%
- Pretnja 33.9%
- Veoma velika pretnja 26.1%

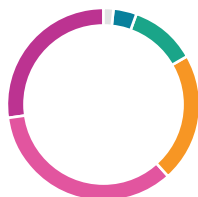
EKONOMSKA KRIZA

- Ne znam/Bez odgovora 0.5%
- Uopšte nije pretnja 1.7%
- Mala pretnja 3.5%
- Donekle je pretnja 11.4%
- Pretnja 34.1%
- Veoma velika pretnja 48.7%

EMIGRACIJA IZ SERBIJE

Ne znam/Bez odgovora	1.8%
Uopšte nije pretnja	3.8%
Mala pretnja	11.2%
Donekle je pretnja	21.5%
Pretnja	34.6%
Veoma velika pretnja	27%

NASILNIEKSTREMIZAM I TERORIZAM

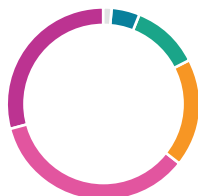
Ne znam/Bez odgovora	4.4%
Uopšte nije pretnja	6.6%
Mala pretnja	41%
Donekle je pretnja	11.7%
Pretnja	18.3%
Veoma velika pretnja	28.8%

COVID-19 PANDEMIJA

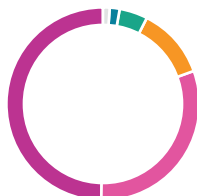
Ne znam/Bez odgovora	2.5%
Uopšte nije pretnja	11.4%
Mala pretnja	18%
Donekle je pretnja	25.2%
Pretnja	26.8%
Veoma velika pretnja	15.9%

NEZAPOSLENOST

Ne znam/Bez odgovora	1.5%
Uopšte nije pretnja	4.7%
Mala pretnja	11.3%
Donekle je pretnja	18.3%
Pretnja	35.3%
Veoma velika pretnja	28.9%

NEZAKONITA TRGOVINA DROGOM

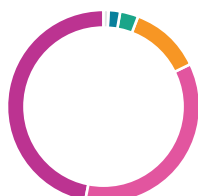
Ne znam/Bez odgovora	1.2%
Uopšte nije pretnja	1.8%
Mala pretnja	4.6%
Donekle je pretnja	11.9%
Pretnja	30.8%
Veoma velika pretnja	49.7%

NEZAKONITA TRGOVINA ORUŽJEM

Ne znam/Bez odgovora	3.3%
Uopšte nije pretnja	3.6%
Mala pretnja	6%
Donekle je pretnja	14.9%
Pretnja	30.5%
Veoma velika pretnja	41.7%

ORGANIZOVANI KRIMINAL

Ne znam/Bez odgovora	1.1%
Uopšte nije pretnja	1.8%
Mala pretnja	3%
Donekle je pretnja	12%
Pretnja	35.4%
Veoma velika pretnja	46.7%

KORUPCIJA

Ne znam/Bez odgovora	1.8%
Uopšte nije pretnja	5%
Mala pretnja	7.4%
Donekle je pretnja	18.3%
Pretnja	39%
Veoma velika pretnja	28.5%

Tabela 2 pokazuje da nema statistički značajne razlike u percepciji nacionalnog rizika s obzirom na pol ispitanika. Posmatrajući regione, stanovnici Južne i Istočne Srbije smatraju da postoje najveći rizici od organizovanog kriminala, korupcije, pandemije COVID-19, ekstremizma i terorizma, inflacije i emigracije (slike u nastavku). S druge strane, stanovnici Šumadije i Zapadne Srbije vide rizike od klimatskih promena i prirodnih katastrofa, lažnih vesti, sajber napada, oružanih sukoba u regionu, kao i od zagađenja vazduha, zemljišta i vode. Stanovnici regiona Beograd uočavaju najveće pretnje od inflacije i nezaposlenosti (Slika 46). Ispitanici starosti između 30 i 39 godina uočavaju pretnje od napada putem interneta više nego druge starosne grupe. Ispitanici starosti između 40 i 49 vide veći rizik od nezaposlenosti nego ostale starosne kategorije, dok ispitanici stariji od 65 godina vide veću opasnost od pandemije COVID-19 u odnosu na mlađe od njih. U odnosu na sredinu u kojoj žive, ispitanici sa sela doživljavaju rat u Ukrajini, oružani sukob u regionu i lažne vesti kao veću pretnju od ostalih, dok ispitanici iz većih gradova uočavaju rizike za ekološku bezbednost i lažne vesti.

Visokoobrazovani ispitanici percipiraju rizike (korupciju, organizovani kriminal, nezaposlenost, emigraciju, lažne vesti, sajber napade, zagađenje) više od onih koji su završili samo osnovnu školu (COVID-19 i organizovani kriminal) ili srednju školu (vidi slike 43, 45, 47, 49, 52). Oni koji žive sami vide veće rizike od pandemije COVID-19, sajber napada i oružanih sukoba u regionu nego oni koji žive sa drugim članovima domaćinstva. Honorarno zaposleni su uočili veći rizik od nezaposlenosti. Ispitanici sa najnižim prihodima domaćinstva vide znatno više od ostalih percipiraju veliki broj rizika (nezaposlenost, COVID-19, klimatske promene i prirodne katastrofe, lažne vesti, sajber napade, rat u Ukrajini, oružani sukob u regionu, inflaciju i zagađenje).

TABELA 2 PERCEPCIJA RIZIKA PO NACIONALNU BEZBEDNOST PO DEMOGRAFSKIM KARAKTERISTIKAMA.

Uočeni rizik:	Pol	Regioni	Vrsta naselja	Starost	Članovi domaćinstva	Obrazovanje	Radni status	Prihod domaćinstva
Korupcija		Južna i Istočna Srbija				Visoko obrazovanje		
Organizovani kriminal		Južna i Istočna Srbija				Osnovno i visoko obrazovanje		
Nezakonita trgovina oružjem								
Nezakonita trgovina drogom								Do 50.000 RSD
Nezaposlenost		Belgrade		40-49		Visoko obrazovanje	Honorarno zaposleni	Do 50.000 RSD
Pandemija COVID-19		Južna i Istočna Srbija		65+	1	Osnovna škola	Nezaposleni - penzioneri i domaćice	
Nasilni ekstremizam i terorizam		Južna i Istočna Srbija						
Emigracija iz Srbije		Južna i Istočna Srbija				Visoko obrazovanje		

Ekonomska kriza							Do 50.000 RSD
Klimatske promene i prirodne katastrofe	Zapadna Srbija i Šumadija					Studenti	Do 50.000 RSD
Lažne vesti	Zapadna Srbija i Šumadija	Veći grad i selo				Visoko obrazovanje	Do 50.000 RSD
Sajber napadi	Zapadna Srbija i Šumadija		30-39	1		Visoko obrazovanje	Do 50.000 RSD
Rat u Ukrajini		Selo					Do 50.000 RSD
Oružani sukob u regionu	Zapadna Srbija i Šumadija	Selo		1			Do 50.000 RSD
Inflacija	Beograd i Jugoistočna Srbija						Do 50.000 RSD
Energetska kriza							
Ekološka bezbednost (zagađenje vazduha, zemljišta i vode)	Zapadna Srbija i Šumadija	Veći grad				Visoko obrazovanje	Do 50.000 RSD

Napomena br. 2. Prikazuje demografske grupe sa najvišom percepcijom rizika nakon uočenih razlika na testu.

SLIKA 41 PERCIPIRANI RIZIK OD KORUPCIJE PO REGIONIMA.

JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

VOJVODINA

BEOGRAD

SLIKA 42 PERCIPIRANI RIZIK OD KORUPCIJE PO NIVOU OBRAZOVANJA ISPITANIKA.

VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

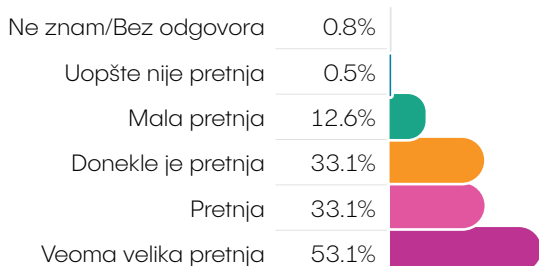

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 43 PERCIPIRANI RIZIK OD ORGANIZOVANOG KRIMINALA PO REGIONIMA.

JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

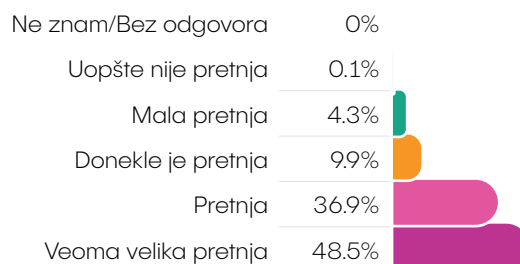

VOJVODINA

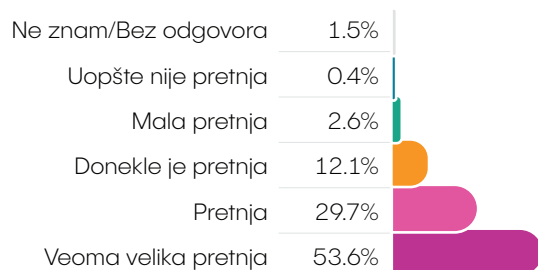

BEOGRAD

SLIKA 44 PERCIPIRANI RIZIK OD ORGANIZOVANOG KRIMINALA PO NIVOU OBRAZOVANJA ISPITANIKA.

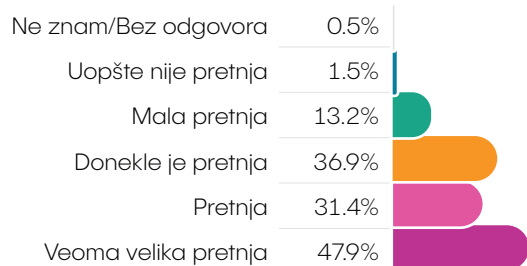
VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

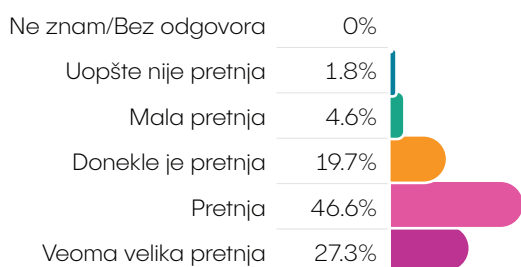

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 45 RIZIK OD NEZAPOSLENOSTI PO REGIONIMA.

JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

VOJVODINA

BEOGRAD

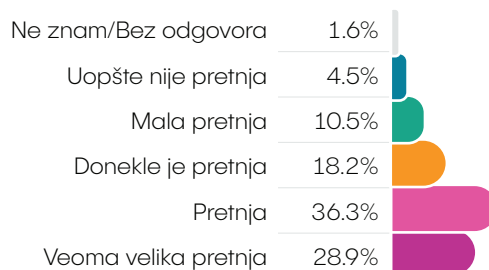

SLIKA 46 PERCIPIRANI RIZIK OD NEZAPOSLENOSTI PO NIVOU OBRAZOVANJA ISPITANIKA.

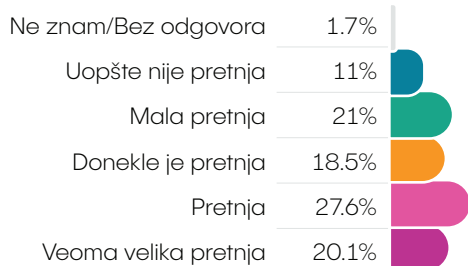
VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 47 PERCIPIRANI RIZIK OD PANDEMIJE COVID-19 PO REGIONIMA.

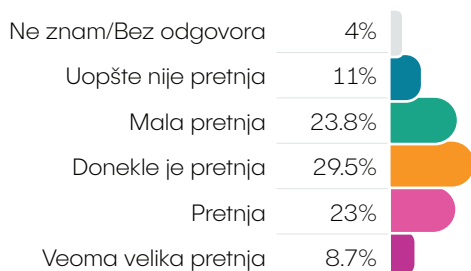
JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

VOJVODINA

BEOGRAD

SLIKA 48 PERCIPIRANI RIZIK OD PANDEMIJE COVID-19 PO NIVOU OBRAZOVANJA ISPITANIKA.

VISOKO OBRAZOVANJE

SREDNJA ŠKOLA

OSNOVNA ŠKOLA

SLIKA 49 PERCIPIRANI RIZIK OD NASILNOG EKSTREMIZMA I TERORIZMA PO REGIONIMA.

JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA

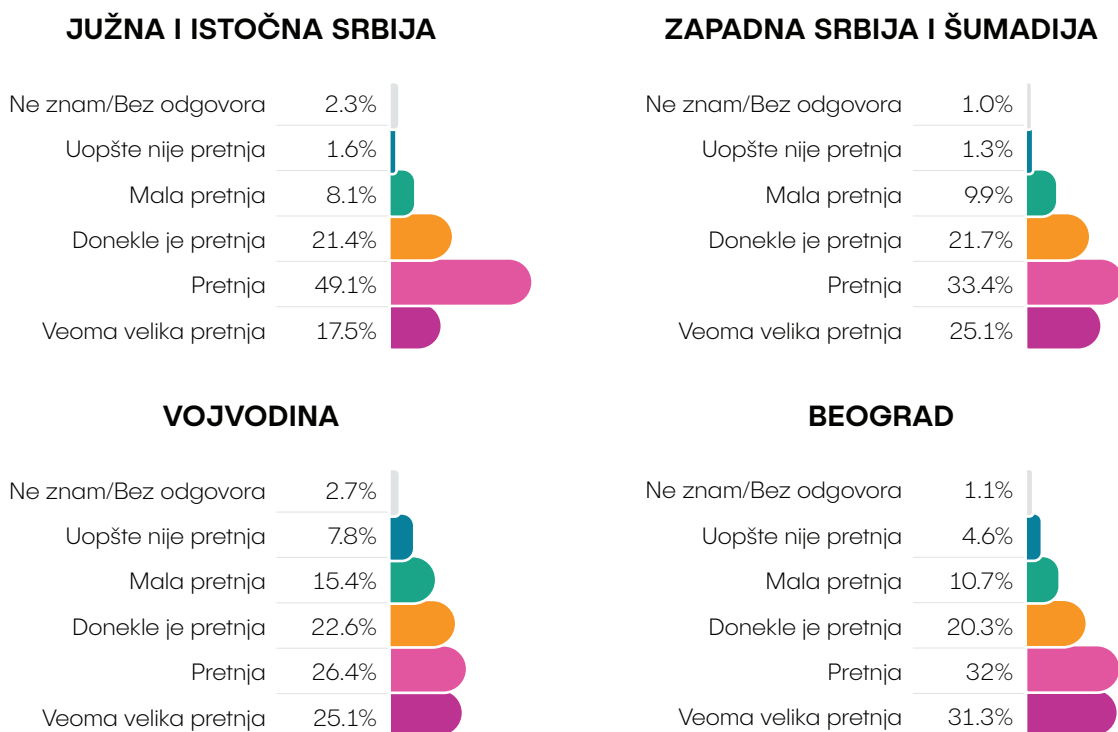

ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA

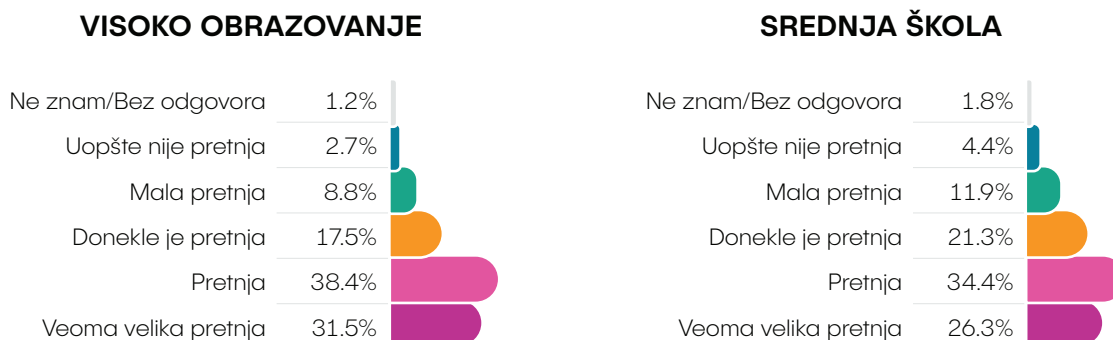

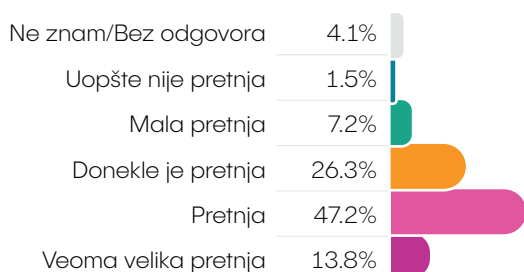

SLIKA 50 PERCIPIRANI RIZIK OD EMIGRACIJE IZ SRBIJE PO REGIONIMA.

SLIKA 51 PERCIPIRANI RIZIK OD EMIGRACIJE IZ SRBIJE PO NIVOU OBRAZOVANJA ISPITANIKA.

OSNOVNA ŠKOLA**SLIKA 52 RIZIK OD KLIMATSKIH PROMENA I PRIRODNIH KATASTROFA PO REGIONIMA.****JUŽNA I ISTOČNA SRBIJA****ZAPADNA SRBIJA I ŠUMADIJA****VOJVODINA****BEOGRAD****SLIKA 53 PERCIPIRANI RIZIK OD KLIMATSKIH PROMENA I PRIRODNIH KATASTROFA PO RADNOM STATUSU ISPITANIKA.****PENZIONERI I DOMAĆICE****UČENICI I STUDENTI**

NEZAPOSLENI, TRAŽE POSAO

HONORARNO ZAPOSLENI

STARNO ZAPOSLENI

SLIKA 54 PERCIPIRANI RIZIK OD KLIMATSKIH PROMENA I PRIRODNIH KATASTROFA PO PRIHODIMA DOMAĆINSTVA ISPITANIKA.

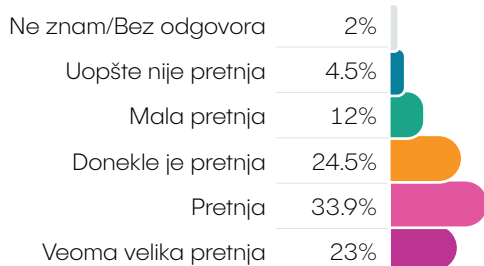
NE ZNAM/BEZ ODGOVORA

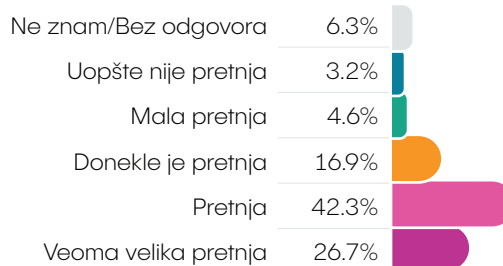
VIŠE OD 99.000 RSD

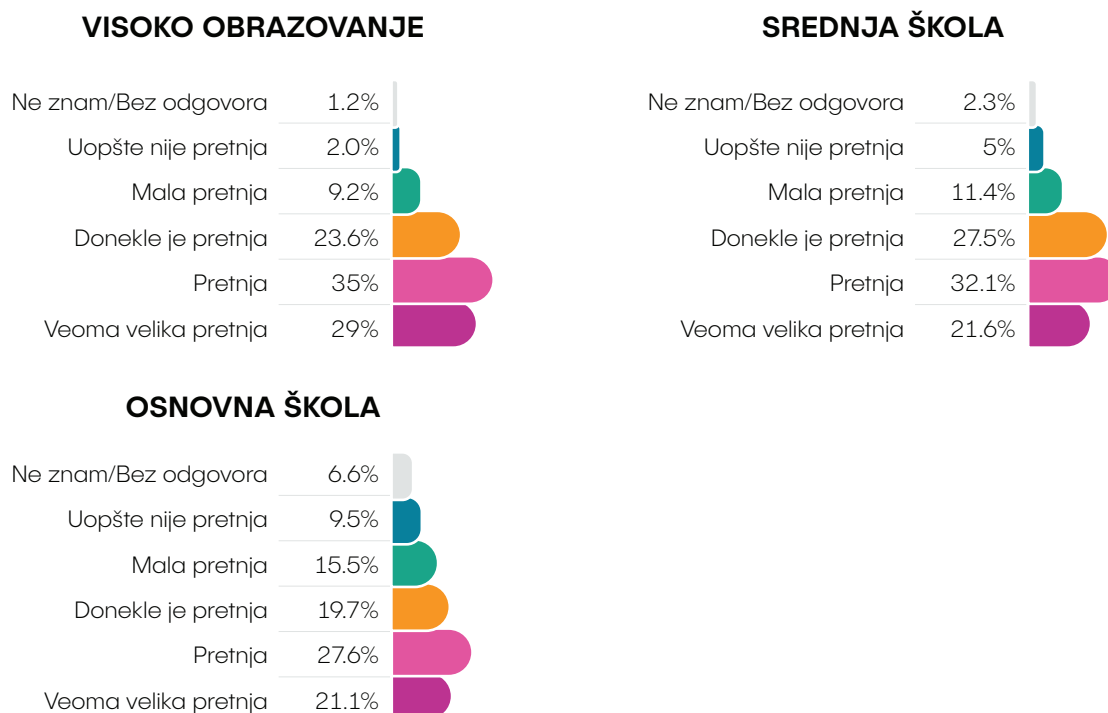

50-99.000 RSD

DO 50.000 RSD

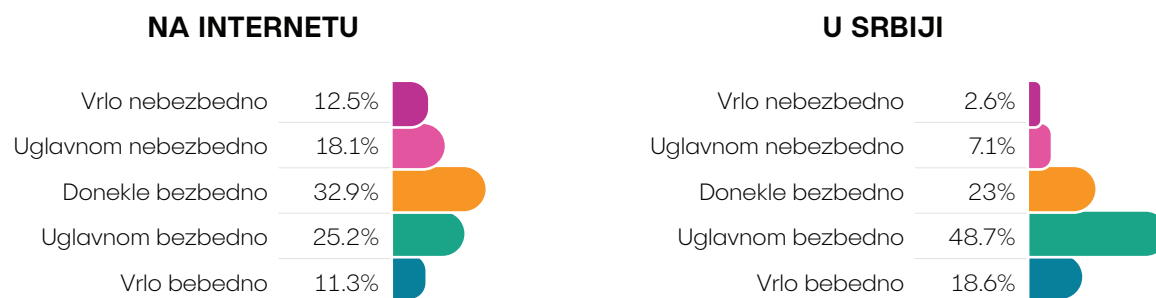

SLIKA 55 PERCIPIRANI RIZIK OD LAŽNIH VESTI PO NIVOU OBRAZOVANJA ISPITANIKA.

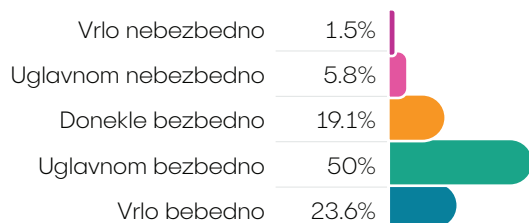
Percepcija lične bezbednosti u zavisnosti od okruženja

Lična bezbednost građana se analizirala u zavisnosti od okruženja i vrste pretnje. Prvo, istraživano je koliko bezbedno su se građani osećali u odnosu na okruženje: dom, naselje, selo/grad, Srbija (uopšteno) i internet. Generalno gledano, rezultati pokazuju da se ljudi osećaju bezbednije u okruženju koje im je poznatije.

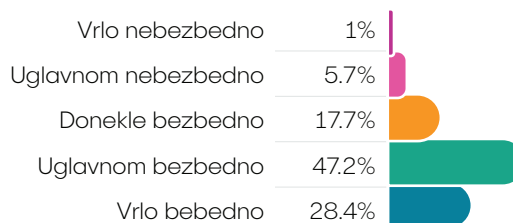
Tako, većina građana se oseća bezbedno kod kuće (uglavnom bezbedno i veoma bezbedno – 81,9%). Sledi bezbednost u naselju (75,6%), selu/gradu (73,6%) i u Srbiji (67,5%). Najmanje bezbedno se osećaju na internetu (samo 36,5% ispitanika). Rezultati su slični nalazima iz 2020. godine, kada su se ispitanici osećali najbezbednije u svom domu, zatim u svom naselju i u Srbiji. Bezbednost na internetu nije obuhvaćena tim istraživanjem.

SLIKA 56 PERCIPIRANA LIČNA BEZBEDNOST ISPITANIKA PO VRSTI OKRUŽENJA.

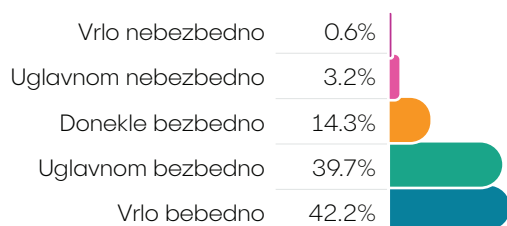
U SVOM SELU/GRADU

U SVOM NASELJU

U SVOJOJ KUČI/STANU

TABLELA 3 PERCIPIRANA LIČNA BEZBEDNOST ISPITANIKA PO NJIHOVIM DEMOGRAFSKIM KARAKTERISTIKAMA.

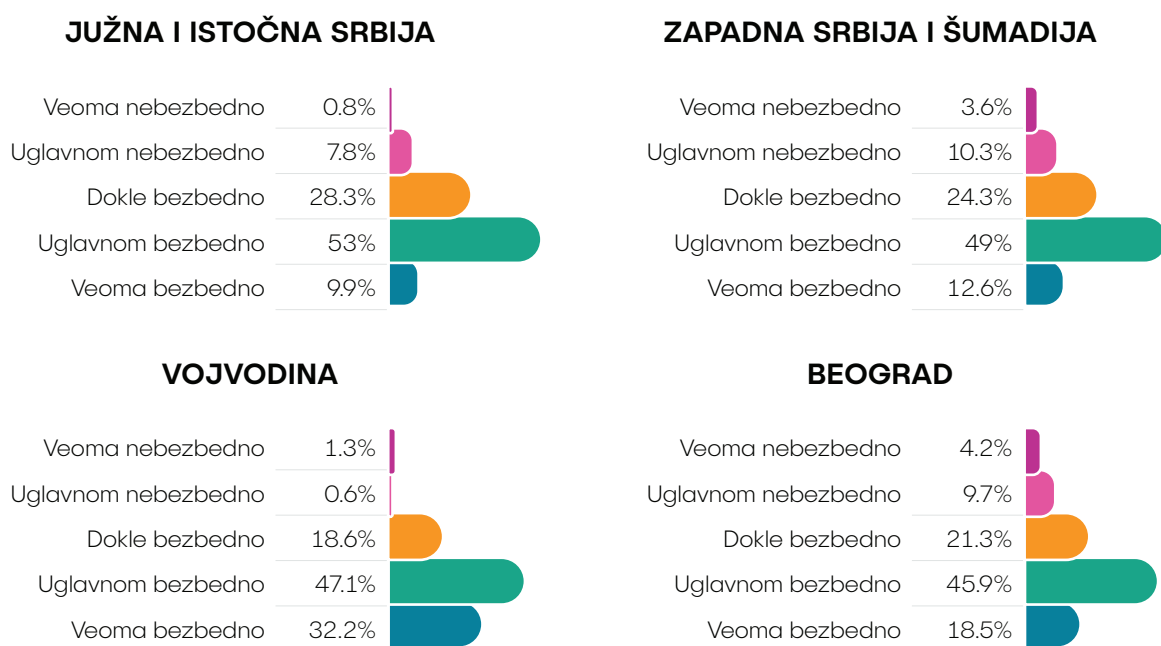
Percipirana lična bezbednost:	Pol	Regioni	Vrsta naselja	Starost	Članovi domaćinstva	Obrazovanje	Radni status	Prilod domaćinstva
Kod kuće		Vojvodina			2	Osnovna i srednja škola	Studenti	Više od 99.000 RSD
U naselju	Muškarci	Vojvodina	Sela i manji Gradovi			Osnovna škola	Studenti	50.001 - 99.000 RSD Ne zna/bez odgovora
Na selu/u gradu	Muškarci	Vojvodina	Sela i manji Gradovi			Osnovna škola	Studenti	Ne zna/ bez odgovora
U Srbiji		Vojvodina	Selo	65+	2	Osnovno škola		Ne zna/ bez odgovora
Na internetu		Beograd	Grad	18-29 and 30-39		Srednje i visoko obrazovanje	Studenti	Više od 99.000 RSD

Napomena br. 3. Prikazuje demografske grupe ispitanika sa značajnim razlikama na testu koji se osećaju najbezbednije.

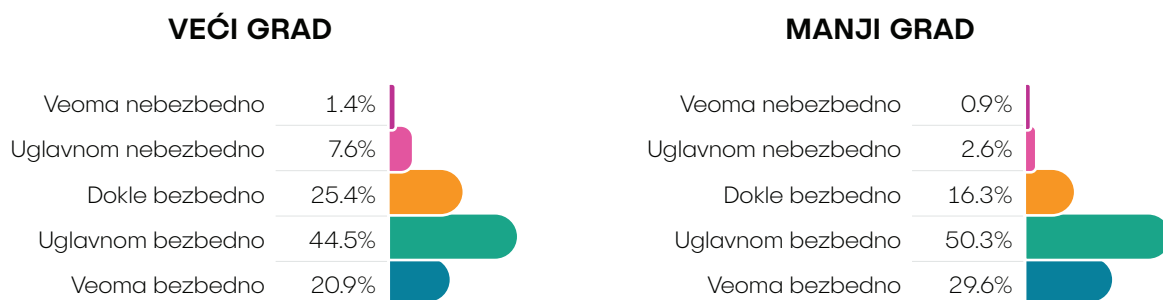

Tabela 3 pokazuje da se muškarci osećaju bezbednije u svojim naseljima i mestima stanovanja (selo ili grad) u odnosu na žene (vidi Dodatak C). Ispitanici iz Vojvodine najbezbednije se osećaju u svakoj vrsti okruženja (Slika 57 prikazuje osećanje bezbednosti u Srbiji) osim na internetu gde se bezbednije osećaju Beograđani. Ispitanici iz sela i manjih gradova (vidi Sliku 58) osećaju se bezbednije od onih iz većih gradova u bilo kom okruženju, osim kod kuće (nema značajne razlike). Kod kuće, u naselju, selu ili gradu nema bitnih razlika u odnosu na starost ispitanika, osim što se u Srbiji (uopšteno) najbezbednije osećaju najstariji građani (65+), dok se na internetu bezbednije osećaju mlađi (starosne grupe 18-29 i 30-39 godina - vidi Sliku 59). Ispitanici koji su završili osnovnu školu osećaju se najbezbednije u svakom okruženju osim na internetu gde se bezbednije osećaju oni sa srednjim i visokim obrazovanjem. Ispitanici koji su studenti osećaju se najbezbednije u svakom okruženju, osim u Srbiji (uopšteno) – nema razlike. Percepcija lične bezbednosti se takođe razlikuje u zavisnosti od prihoda domaćinstva ispitanika. Ispitanici sa prihodima domaćinstva većim od 99.000 RSD osećaju se bezbednije kod kuće i na internetu. S druge strane, oni sa prihodima domaćinstva u iznosu od 50.001 do 99.000 RSD osećaju veću bezbednost u svom naselju.

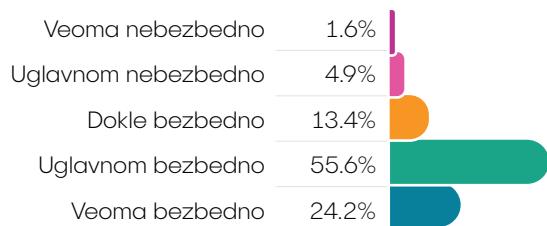
SLIKA 57 LIČNA BEZBEDNOST PO REGIONIMA.

SLIKA 58 LIČNA BEZBEDNOST U MESTU STANOVANJA PO VRSTI NASELJA.

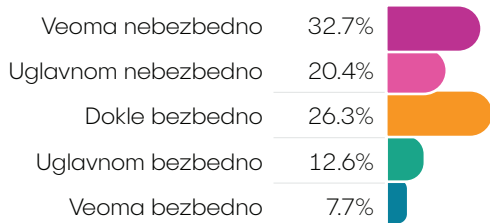

SELO

SLIKA 59 LIČNA BEZBEDNOST NA INTERNETU PO STAROSNIM GRUPAMA ISPITANIKA.

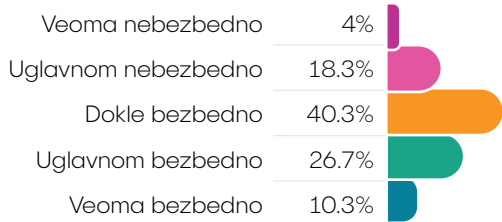
65+

50-55

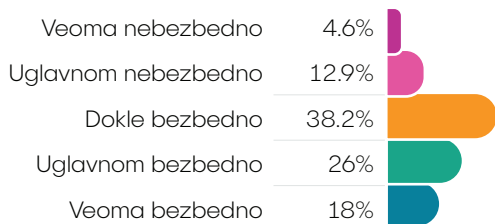
40-49

30-39

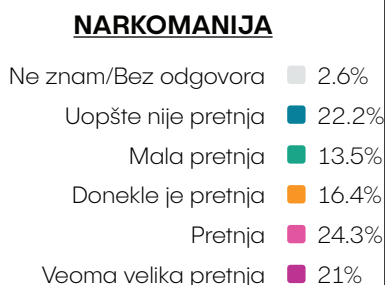
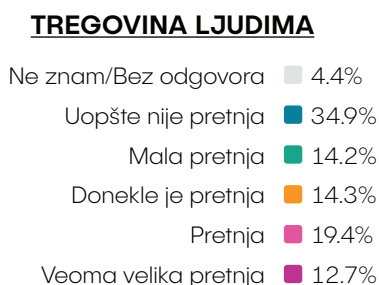
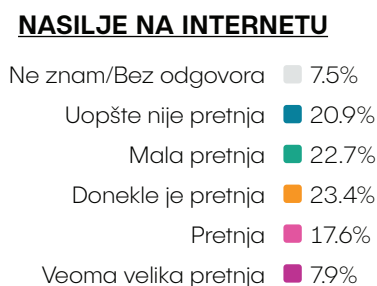
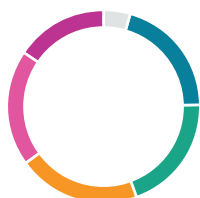
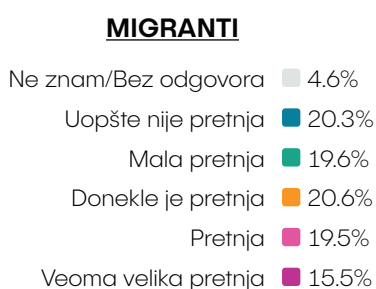
18-29

Percepcija pretnji po ličnu bezbednost

Što se tiče pretnji od različitih pojava po ličnu bezbednost, ljudi kao najveću pretnju doživljavaju narkomaniju (45,3%) i saobraćajne nezgode (44,1%). Iza njih sledi krađa (42,9%). Najmanje kao pretnju vide rodnu diskriminaciju (23,3%), nasilje na internetu (25,5%), nasilje u školi (26,6%), nasilje u porodici (26,9%), te silovanje i seksualno uznemiravanje (26,9%). Raspodela pretnji u 2022. je manje-više slična onoj iz 2020. godine, kada je, na primer, rizik od saobraćajnih nezgoda takođe percipiran kao najveća pretnja. Međutim, postoje neke razlike. U 2022. godini, seksualno nasilje (41,5%) i nasilje u porodici (32,6%) manje su doživljavali kao pretnje nego u 2020. godini. Nasilje u školi je takođe visoko rangirano kao pretnja u 2020. godini, dok u 2022. godini nije tako (26,6% percipira pretnju). Bilo bi interesantno izmeriti ovu pretnju nakon masovne pucnjave u osnovnoj školi u Beogradu u maju 2023. godine.⁸ S tim u vezi, nezakonito posedovanje oružja (zloupotreba vatrenog oružja u 2020. godini) ima slične rezultate u oba istraživanja. S obzirom da se u kratkom roku desilo još jedno višestruko ubistvo u okolini Mladenovca, prilikom čega je pronađena i velika količina oružja⁹, moglo bi se očekivati da je percepcija i ove pretnje u međuvremenu porasla.¹⁰

SLIKA 60 PERCEPCIJA RIZIKA PO LIČNU BEZBEDNOST.

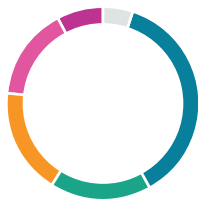
NASILJE U PORODICI

- Ne znam/Bez odgovora 1.4%
- Uopšte nije pretnja 43.2%
- Mala pretnja 14.9%
- Donekle je pretnja 11.6%
- Pretnja 15.6%
- Veoma velika pretnja 11.3%

POLNA DISKRIMINACIJA

- Ne znam/Bez odgovora 5.1%
- Uopšte nije pretnja 36.9%
- Mala pretnja 17%
- Donekle je pretnja 17.8%
- Pretnja 15.6%
- Veoma velika pretnja 7.7%

SEKSUALNOUZNEMIRAVANJE ILI SILOVANJE

- Ne znam/Bez odgovora 3.2%
- Uopšte nije pretnja 35.2%
- Mala pretnja 18.3%
- Donekle je pretnja 16.3%
- Pretnja 17.2%
- Veoma velika pretnja 9.7%

UBISTVO

- Ne znam/Bez odgovora 4%
- Uopšte nije pretnja 29.1%
- Mala pretnja 19.7%
- Donekle je pretnja 15%
- Pretnja 20.2%
- Veoma velika pretnja 12.1%

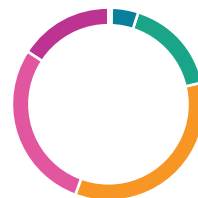
NASILJE U ŠKOLAMA

- Ne znam/Bez odgovora 2.8%
- Uopšte nije pretnja 30.6%
- Mala pretnja 19.8%
- Donekle je pretnja 20.2%
- Pretnja 16%
- Veoma velika pretnja 10.6%

SOABRACAJNE NEZGODE

- Ne znam/Bez odgovora 0.7%
- Uopšte nije pretnja 4.3%
- Mala pretnja 16.4%
- Donekle je pretnja 34.3%
- Pretnja 28.5%
- Veoma velika pretnja 15.6%

KRADE

- Ne znam/Bez odgovora 1.3%
- Uopšte nije pretnja 9.8%
- Mala pretnja 19.1%
- Donekle je pretnja 27%
- Pretnja 30.4%
- Veoma velika pretnja 12.5%

TABELA 4 PERCEPCIJA PRETNJI PO LIČNU BEZBEDNOST PO DEMOGRAFSKIM KARAKTERISTIKAMA ISPITANIKA.

Izvor straha:	Pol	Regioni	Vrsta naselja	Starost	Članovi domaćinstva	Obrazovanje	Radni status	Prihod domaćinstva
Krađa imovine/ pljačka		Šumadija i Zapadna Srbija, Beograd	Selo i veliki grad			Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Saobraćajne nezgode		Beograd	Veliki grad		1	Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Nasilje u školi			Veliki grad	30-39 i 40-49	3 i 5+	Obrazovanje Visoko obrazovanje		Ne zna/bez odgovora
Ubistvo		Južna i Istočna Srbija	Selo i veliki grad			Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Silovanje/ seksualno uznemiravanje	Žene	Beograd	Veliki grad	30-39	3	Obrazovanje Visoko obrazovanje	Studenti	Do 50.000 RSD
Rodna diskriminacija	Žene	Beograd	Veliki grad	40-49 i 30-39		Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Nasilje u porodici			Veliki grad					Ne zna/bez odgovora
Nelegalno posedovanje oružja			Countryside and City			Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Narkomanija			Selo					Do 50.000 RSD
Trgovina ljudima		Južna i Istočna Srbija	Selo i veliki grad			Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Uznemiravanje na ulici	Žene	Beograd	Veliki grad			Obrazovanje Visoko obrazovanje		Do 50.000 RSD
Nasilje na internetu		Šumadija i Zapadna Srbija	Selo	40-49, 18-29, 30-39		Obrazovanje Visoko obrazovanje	Students	Do 50.000 RSD
Migranti		Beograd i Vojvodina	Veliki grad			Obrazovanje Visoko obrazovanje		

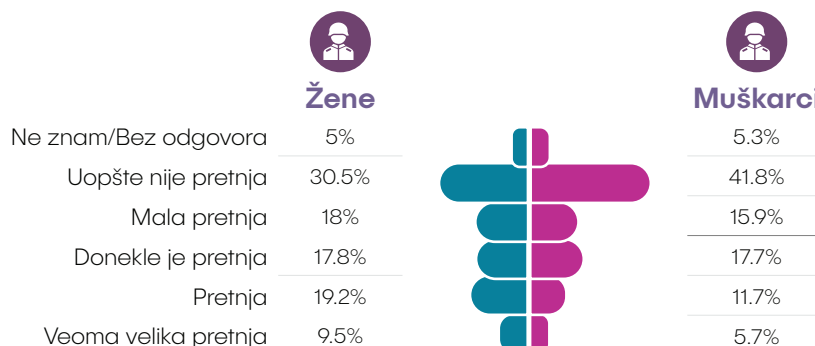
Napomena br. 4. Prikazuje grupe koje percipiraju najveće pretnje u okviru demografskih varijabli sa značajnim razlikama.

Žene vide veće rizike po ličnu bezbednost od silovanja i seksualnog uznemiravanja (30,9%), rodne diskriminacije (28,7%, Slika 61) i uličnog uznemiravanja (34,7%) u odnosu na muškarce (22,7%, 17,4%, 27,3%). Ispitanici iz Beogradskog regiona percipiraju pretnje od krađe (isto kao u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji), saobraćajnih nezgoda, silovanja i seksualnog uznemiravanja, rodne diskriminacije, uličnog uznemiravanja i krijumčarenja migranata kao veće pretnje od

drugih regiona. Oni iz Šumadije i Zapadne Srbije vide veće pretnje od krađe (slično kao u Beogradu) i nasilja na internetu. Rizici za ličnu bezbednost u velikoj meri zavise od vrste naselja u kojem građani žive. Oni koji žive u većim gradovima vide veće pretnje od krađa, saobraćajnih nezgoda, nasilja u školi, ubistava, silovanja i seksualnog uznemiravanja, rodne diskriminacije, nasilja u porodici, nezakonitog posedovanja oružja, trgovine ljudima, uličnog uznemiravanja i krijumčarenja migranata. Ispitanici u selima imaju istu percepciju o krađama, ubistvima, nezakonitom posedovanju oružja i trgovini ljudima, dok su zavisnost od droga (Slika 62) i sajber nasilje identifikovani kao najveće pretnje samo kod ispitanika u selima.

Ispitanici srednjih godina (30–39 i 40–49 godina) doživljavaju najveću pretnju od nasilja u školi, silovanja i seksualnog uznemiravanja, rodne diskriminacije i sajber nasilja (koje takođe doživljavaju ispitanici starosti od 18 do 29 godina). Oni koji žive u domaćinstvima sa više ukućana uočavaju veće pretnje od nasilja u školi u odnosu na (Slika 63). Može se pretpostaviti da je razlog za veću percepciju pretnje od nasilja u školi postojanje dece školskog uzrasta u višočlanim domaćinstvima. Isto tako, oni sa većim brojem članova domaćinstva percipiraju veće pretnje od seksualnog uznemiravanja ili silovanja, ali su potrebne dalje analize da bi se otkrila njihova povezanost sa nasilje u porodici. Visokoobrazovani građani vide veće rizike od onih koji nisu toliko obrazovani, i to se odnosi na veći broj pretnji po ličnu bezbednost (vidi Tabelu 4). Što se tiče radnog statusa, studenti i učenici više percipiraju rizike od silovanja, seksualnog uznemiravanja i sajber nasilja nego oni koji su nezaposleni ili zaposleni. Ispitanici čiji su prihodi domaćinstva najniži (do 50.000 RSD) uočavaju veće pretnje po ličnu bezbednost na više nivoa u odnosu na one čiji su prihodi veći (vidi Tabelu 4).

SLIKA 61 PERCEPCIJA PRETNJE OD RODNE DISKRIMINACIJE, PO POLU ISPITANIKA.

SLIKA 62 PERCEPCIJA PRETNJE OD NARKOMANIJE PO VRSTI NASELJA.

SELO

SLIKA 63 LIČNA PERCEPCIJA NASILJA U ŠKOLI I BROJ ČLANOVA DOMAĆINSTVA.

5+ ČLANOVA

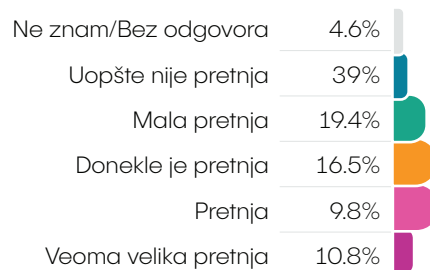
4 ČLANOVA

3 ČLANOVA

2 ČLANOVA

1 ČLANOVA

ZAKLJUČCI I POLITIKE ZA UNAPREĐENJE BEZBEDNOSTI I POVERENJA U INSTITUCIJE

Posmatrajući regione, građani Vojvodine najviše veruju institucijama bezbednosti i pravosuđa (pet od sedam institucija najveće poverenje ima u Vojvodini). Oni se takođe osećaju najbezbednije u svakom okruženju, osim na internetu, gde se bezbednije osećaju ispitanici iz Beograda.

Ispitanici iz manjih gradova i sela imaju više poverenja u institucije i osećaju se bezbednije od onih iz većih gradova čije percepcije pretnji po ličnu bezbednost su veće. Posmatrajući nacionalne pretnje, ispitanici sa sela percipiraju rat, dok oni iz gradova percipiraju ekološku bezbednost kao veće pretnje.

Iako žene veruju u institucije više nego muškarci (pet od sedam institucija), muškarci se osećaju sigurnije u naseljima i mestima gde žive. Žene značajnije percipiraju pretnje po ličnu bezbednost: silovanje i seksualno uznemiravanje, rodna nejednakost i uznemiravanje na ulici.

Građani starosti 65 i više godina imaju najviše poverenja u institucije bezbednosti i pravosuđa. Oni se osećaju sigurnije u Srbiji u odnosu na mlade, i percipiraju pretnje od pandemije COVID-19 kao veću. Ispitanici starosti 30 do 39 godina imaju najmanje poverenja u institucije. U onlajn okruženju se najsigurnije osećaju mlade kategorije (18-29 i 30-39 godina starosti).

Visoko obrazovani ispitanici najmanje veruju institucijama i percipiraju pretnje po ličnu i nacionalnu bezbednost više od onih koji su završili osnovnu ili srednju školu. Ipak, oni koji su završili samo osnovnu školu se osećaju bezbednije u svakom okruženju osim na internetu.

Oni koji imaju najveće prihode po domaćinstvu najviše veruju institucijama. Oni se takođe osećaju sigurnije kod kuće i na internetu. Na drugu stranu, ispitanici čiji je prihod najniži percipiraju pretnje po ličnu i nacionalnu bezbednost značajno više nego ostali.

Posmatrajući radni status, institucije bezbednosti i pravosuđa imaju najviše poverenja među penzionerima i domaćicama. Honorarno zaposleni percipiraju pretnju od nezaposlenosti značajno više u odnosu na druge kategorije. Studenti i učenici se osećaju najsigurnije u odnosu na okruženje, ali percipiraju značajnijim pretnje od silovanja i seksualnog uznemiravanja, kao i sajber nasilja.

Preporuke za bezbednost na internetu kroz edukativne kampanje:

- Unaprediti bezbednost žena na javnom prostoru radi prevencije seksualnog i uznemiravanja na ulici – npr. punom primenom prava prilikom svake prijave (krivičnim ili prekršajnim zakonodavstvom);
- Muškarce treba edukovati o rodnoj nejednakosti i seksualnom uznemiravanju (npr. kampanjom u masovnim medijima);

Preporuke za bezbednost na internetu kroz edukativne kampanje:

- Za starije (65+) – edukacija o internetu uopšte, i bezbednosti na internetu: kroz mas-medije, TV kampanje, programe u društvima za penzionere ili staračkim domovima¹¹;
- Unaprediti onlajn bezbednosti onih van Beograda, a naročito u ruralnim sredinama¹² i onih koji imaju samo osnovno obrazovanje.

Preporuke za javnu i urbanu bezbednost:

- Unaprediti ekološku bezbednost kroz efikasnije i selektivnije mere u većim gradovima, a naročito u Beogradu, Zapadnoj Srbiji i Šumadiji.¹³
- Unaprediti bezbednosti mladih, učenika i studenata na javnom prostoru: primenom zakona protiv uličnog i seksualnog nasilja; policijom u zajednici sa jednakim benefitima za sve kategorije, a naročito za ranjive (mlade, žene, manjine, siromašne); medijskim kampanjama.¹⁴

ANEKS

TABLELA 5 DEMOGRAFSKE KARAKTERISTIKE ISPITANIKA.

KARAKTERISTIKE ISPITANIKA.	Broj	%
POL (n=1020)		
Muškarci	522	51.17647
Žene	498	48.82353
REGION		
Beograd	248	24.31373
Šumadija i Zapadna Srbija	277	27.15686
Vojvodina	269	26.37255
Južna i Istočna Srbija	226	22.15686
VRSTA NASELJA		
Selo	412	40.39216
Mali grad	159	15.58824
Veliki grad	449	44.01961
STAROST (u godinama)		
Minimum	18	
Medijana	45	
Prosek	45.47	
Maksimum	85	
18-29	201	19.70588
30-39	197	19.31373
40-49	197	19.31373
50-65	289	28.33333
65+	139	13.62745
ČLANOVI DOMAĆINSTVA		
Minimum	1	
Medijana	4	
Prosek	3.514	
Maksimum	12	
1	62	
2	212	
3	215	
4	301	
5+	230	

OBRAZOVANJE

Osnovno	108	10.58824
Srednje	667	65.39216
Visoko	245	24.01961

RADNI STATUS

Stalno zaposleni	582	57.05882
Honorarno zaposleni	77	7.54902
Traže posao	89	8.72549
Nezaposleni (studenti i učenici)	65	6.372549
Nezaposleni (domaćice i penzioneri)	207	20.29412

PRIHOD DOMAĆINSTVA

Manji od 21.000	11	
21.001-50.000	112	
50.001-78.000	136	
78.001-99.000	159	
99.001-114.000	211	
114.001-166.000	98	
166.000+	80	

DRŽAVLJANSTVO

Srpsko	983	
Crnogorsko	6	
Hrvatsko	8	
Musliman/Bošnjak	5	
Drugo	11	
Neutralno	7	

VERSKA PRIPADNOST

Pravoslavni hrišćani	966	
Katolički hrišćani	20	
Protestantski hrišćani	1	
Muslimani/Bošnjaci	5	
Agnostici/ateisti	20	
Drugo	3	

Dodatak A

Nakon upotrebe Kruskal-Wallis testa, utvrđena su značajne razlike u poverenju u:

- **Vojsku Srbije** - u zavisnosti od pola ($x^2(1) = 5,2848$, $p < 0,05$), regiona ($x^2(3) = 14,57$, $p < 0,05$), vrste naselja ($x^2(2) = 12,382$, $p = 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 65,122$, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 52,046$, $p < 0,001$), radnog statusa ($x^2(4) = 73,24$, $p < 0,01$), broja članova domaćinstva ($x^2(4) = 12,643$, $p < 0,01$);
- **policiju** - u zavisnosti od pola ($x^2(1) = 12,211$, $p < 0,01$), regiona ($x^2(3) = 21,283$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 71,208$, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 33,544$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 78,898$, $p < 0,01$);
- **vatrogasce** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 23,201$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 23,401$, $p < 0,01$), broja članova domaćinstva ($x^2(4) = 14,518$, $p < 0,01$), obrazovanja ($x^2(2) = 12,084$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 32,963$, $p < 0,01$), prihoda domaćinstva ($x^2(16) = 38,248$, $p < 0,01$);
- **sudove** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 14,167$, $p < 0,01$), vrste naselja ($x^2(2) = 8,6109$, $p < 0,01$), pola ($x^2(1) = 4,8142$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 30,709$, $p < 0,01$), obrazovanja ($x^2(2) = 13,232$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 31,063$, $p < 0,01$);
- **tužilaštvo** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 26,085$, $p < 0,01$), vrste naselja ($x^2(2) = 10,236$, $p < 0,01$), pola ($x^2(1) = 8,6709$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 32,587$, $p < 0,01$), obrazovanja ($x^2(2) = 16,963$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 31,807$, $p < 0,01$);
- **Bezbednosno-informativnu agenciju** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 14,304$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 22,853$, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 9,1978$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 20,102$, $p < 0,01$) i prihoda domaćinstva ($x^2(16) = 41,906$, $p < 0,01$);
- **carinu** - u zavisnosti od pola ($x^2(1) = 5,855$, $p < 0,01$), regiona ($x^2(3) = 42,484$, $p < 0,01$), vrste naselja ($x^2(2) = 16,648$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 15,742$, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 33,544$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 18,14$, $p < 0,01$).

Dodatak B

Nakon upotrebe Kruskal-Wallis testa, pronađene su statistički značajne razlike u pogledu percepcije:

- rizika od **korupcije** - u zavisnosti od regiona iz kojeg dolaze ispitanici (Slika 8, $x^2(3) = 31,006$, $p < 0,001$) i nivoa obrazovanja ($x^2(4) = 15,711$, $p < 0,01$);
- rizika od **organizovanog kriminala** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 9,79$, $p < 0,05$) i nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 6,1266$, $p < 0,01$);
- rizika od **nezaposlenosti** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 22,418$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 13,104$, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 21,056$, $p < 0,01$), radnog statusa ($x^2(4) = 9,49$, $p < 0,05$), i prihoda domaćinstva ($x^2(16) = 26,329$, $p < 0,01$);
- rizika od pandemije **COVID-19** - u zavisnosti od regiona ($x^2(3) = 23,903$, $p < 0,01$), starosne grupe ($x^2(4) = 21,347$, $p < 0,01$), broja članova domaćinstva ($x^2(4) = 9,7042$, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja ($x^2(2) = 7,2496$, $p < 0,05$), radnog statusa ($x^2(4) = 13,088$, $p < 0,05$) i prihoda domaćinstva ($x^2(16) = 55,143$, $p < 0,01$);

- rizika od **nasilnog ekstremizma i terorizma** - samo u zavisnosti od regiona (x2 (3) 13,153, $p < 0,05$);
- rizika od **emigracije iz Srbije** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 16,234, $p < 0,05$) i nivoa obrazovanja (x2 (2) 9,653, $p < 0,05$);
- rizika od **klimatskih promena i prirodnih katastrofa** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 43,431, $p < 0,001$), radnog statusa (x2 (4) 10,888, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 33,387, $p < 0,05$);
- rizika od **lažnih vesti** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 52,208, $p < 0,001$), vrste naselja (x2 (2) 9,3046, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x2 (2) 14,281, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 39,427, $p < 0,05$);
- rizika od **sajber napada** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 44,434, $p < 0,001$), starosne grupe (x2 (4) 17,398, $p < 0,05$), broja članova domaćinstva (x2 (4) 9,6773, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x2 (2) 18,177, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 40,924, $p < 0,05$);
- rizika od **rata u Ukrajini** - u zavisnosti od vrste naselja (x2 (2) 6,1475, $p < 0,05$) i prihoda domaćinstva (x2 (16) 33,473, $p < 0,05$);
- rizika od **oružanih sukoba u regionu** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 9,3028, $p < 0,05$), vrste naselja (x2 (2) 8,1213, $p < 0,05$), broja članova domaćinstva (x2 (4) 12,95, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 54,045, $p < 0,01$);
- rizika od **inflacije** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 8,5287, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 36,984, $p < 0,05$);
- rizika za **ekološku bezbednost** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 17,297, $p < 0,05$), vrste naselja (x2 (2) 11,209, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x2 (2) 7,4498, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 28,458, $p < 0,05$).

Nisu pronađene razlike u pogledu rizika od **nezakonite trgovine oružjem, nezakonite trgovine drogom, ekonomske i energetske krize** među ispitanicima s obzirom na bilo koju nezavisnu varijablu.

Dodatak C

Nakon upotrebe Kruskal-Wallis testa, lična bezbednost u odnosu na okruženje se značajno razlikuje:

- **kod kuće** - u zavisnosti od regiona (x2 (4) 57,121, $df = 3$, $p < 0,001$), starosne grupe (x2 (4) 10,122, $p < 0,05$), broja članova domaćinstva (x2 (4) 9,8264, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x2 (2) 8,2781, $p < 0,05$), radnog statusa (x2 (4) 14,941, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 57,028, $p < 0,001$);
- **u naselju** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 22,09, $p < 0,001$), vrste naselja (x2 (2) 8,0659, $p < 0,01$), pola (x2 (1) 4,985, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x2 (2) 13,258, $p < 0,05$), radnog statusa (x2 (4) 10,967, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 31,416, $p < 0,05$);
- **u selu/gradu** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 24,915, $p < 0,001$), vrste naselja (x2 (2) 17,302, $df = 2$, $p < 0,05$), pola (x2 (4) 5,5567, $df = 1$, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x2 (2) 19,904, $p < 0,001$), radnog statusa (x2 (4) 15,149, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x2 (16) 34,845, $p < 0,05$);
- **u Srbiji** - u zavisnosti od regiona (x2 (3) 59,146, $p < 0,001$), vrste naselja (x2 (2) 6,8777,

$p < 0,05$), starosne grupe (x^2 (4) 9,4614, $p = 0,05$), broja članova domaćinstva (x^2 (4) 12,577, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (2) 19,318, $p < 0,001$), prihoda domaćinstva (x^2 (16) 32,165, $df = 16$, $p < 0,05$);

- **na internetu** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) 12,399, $p < 0,05$), vrste naselja (x^2 (2) 15,487, $p < 0,05$), starosne grupe (x^2 (4) 60,548, $p < 0,001$), nivoa obrazovanja (x^2 (2) 16,425, $df = 2$, $p < 0,05$), radnog statusa (x^2 (4) 53,182, $p < 0,001$), prihoda domaćinstva (x^2 (16) 50,452, $p < 0,001$).

Dodatak D

Nakon upotrebe Kruskal-Wallis testa, dobijene su statistički značajne razlike u percepciji pretnji po ličnu bezbednost od:

- **krađe imovine/pljačke** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) 10,141, $p < 0,05$), vrste naselja (x^2 (2) 8,0533, $df = 2$, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (2) 7,9838, $df = 2$, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16) 63,569, $df = 16$, $p < 0,001$);
- **saobraćajnih nezgoda** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) =8,4427, $p < 0,05$), vrste naselja (x^2 (2)=13,385, $p < 0,05$), broja članova domaćinstva (x^2 (4)=9,9334, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (2)=12,036, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16)=34,412, $p < 0,05$);
- **nasilja u školi** - u zavisnosti od vrste naselja (x^2 (2) 14,737, $p < 0,05$), starosne grupe (x^2 (4) 13,001, $p < 0,05$), broja članova domaćinstva (x^2 (4)=14,001, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (4)=9,6394, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (4)=32,231, $p < 0,05$);
- **ubistva** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) 15,645, $p < 0,05$), vrste naselja (x^2 (2) 15,336, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (2)=10,699, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16)=71,867, $p < 0,001$);
- **silovanja/seksualnog uznemiravanja** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) 26,504, $p < 0,001$), vrste naselja (x^2 (2)=21,899, $p < 0,001$), pola (x^2 (1) 20,113, $p < 0,001$), starosne grupe (x^2 (4) 16,043, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (4)=13,247, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja (x^2 (2)=12,641, $p < 0,05$), radnog statusa (x^2 (4) =10,562, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16)=47,721, $p < 0,001$);
- **rodne diskriminacije** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3)= 35,8, $p < 0,001$), vrste naselja (x^2 (4)=14,022, $p < 0,05$), pola (x^2 (1)=21,45, $p < 0,001$), starosne grupe (x^2 (4)=12,172, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (2)=15,33, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16)=44,746, $p < 0,05$);
- **nasilja u porodici** - u zavisnosti od vrste naselja (x^2 (2)=24,78, $p < 0,001$) i prihoda domaćinstva (x^2 (16)=36,552, $p < 0,05$);
- **nelegalnog posedovanja oružja** - u zavisnosti od vrste naselja (x^2 (2)=12,227, $p < 0,05$), nivoa obrazovanja (x^2 (2)=11,111, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16)=57,997, $p < 0,001$);
- **zavisnosti od droga** - u zavisnosti od vrste naselja (x^2 (2)=14,365, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16) 60,936, $p < 0,001$);
- **trgovine ljudima** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) =22,696, $p < 0,001$), vrste naselja (x^2 (2)=16,681, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja (x^2 (2)=9,3995, $p < 0,05$), prihoda domaćinstva (x^2 (16)=58,241, $p < 0,001$);
- **uznemiravanja na ulici** - u zavisnosti od regiona (x^2 (3) 21,596, $p < 0,001$), vrste naselja (x^2 (2) 33,571, $p < 0,001$), pola (x^2 (1) 6,9654, $p < 0,01$), nivoa obrazovanja (x^2 (2) 10,878,

$p < 0,05$), prihoda domaćinstva ($\chi^2 (16) = 32$, $p < 0,01$);

- **napada putem interneta** - u zavisnosti od regiona ($\chi^2 (3) = 31,979$, $p < 0,001$), vrste naselja ($\chi^2 (2) = 8,6478$, $p < 0,05$), starosne grupe ($\chi^2 (4) = 37,813$, $p < 0,001$), nivoa obrazovanja ($\chi^2 (2) = 31,96$, $p < 0,001$), radnog statusa ($\chi^2 (4) = 33,071$, $p < 0,001$), prihoda domaćinstva ($\chi^2 (16) = 33,776$, $p < 0,05$);
- **migranata** - u zavisnosti od regiona ($\chi^2 (3) = 30,582$, $p < 0,001$), vrste naselja ($\chi^2 (2) = 35,449$, $p < 0,001$), nivoa obrazovanja ($\chi^2 (2) = 18,258$, $p < 0,05$).

ENDNOTES

- 1 Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Kosovski centar za bezbednosne studije (2020). Poverenje građana Srbije u bezbednosne i pravosudne institucije. Dostupno na: https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/11/WBSB_SerbiaReport_Serb.pdf
- 2 Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Kosovski centar za bezbednosne studije (2021). „Percepcija javnosti o javnoj bezbednosti, unutrašnjim i spoljnim pretnjama – perspektiva građana Srbije“. Dostupno na: https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2021/03/BCSP-report_Public-Safety_Threats-1.pdf
- 3 Plator, Avdiu; Shpat, Balaj, Public Perception on Trust, Corruption, and Integrity of Public Institutions in Kosovo (Prishtina: Kosovar Centre for Security Studies, 2022), https://qkss.org/images/uploads/files/WBSB_2022_Kosovo_Report_1_Dec_2022_ENG.pdf, objavljeno u decembru 2022.
- 4 Beogradski centar za bezbednosnu politiku, Kosovski centar za bezbednosne studije (2020). Poverenje građana Srbije u bezbednosne i pravosudne institucije. Dostupno na: https://bezbednost.org/wp-content/uploads/2020/11/WBSB_SerbiaReport_Serb.pdf
- 5 Warr, M. (2000). Fear of crime in the United States. Criminal Justice 2000, 4, 451-489. Dostupno na: http://www.ncjrs.org/criminal_justice2000/vol_4/04i.pdf
- 6 Quinet, K, Bird, A. (2001). Perceptions of Public Safety Issues in Central Indiana. Center for Urban Policy and the Environment. Indianapolis, Indiana. Dostupno na: https://ppidb.iu.edu/Uploads/PublicationFiles/81_01-C28.pdf
- 7 Krasniqi, Kole. "Organized Crime in the Balkans". European Scientific Journal. 12,10 (2016). pp.204-220. Dostupno na: <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/7727>
- 8 BBC. "Belgrade shooting: Teen made 'kill list' for Serbia school attack". Dostupno na: <https://www.bbc.com/news/world-europe-65468404>.
- 9 Al Jazeera (2023). "Osumnjičeni za ubistva kod Mladenovca raspomagao arsenalom oružja". Dostupno na: <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/liveblog/2023/5/5/pucnjava-u-mladenovcu-600-policajaca-traga-za-masovnim-ubicom>
- 10 Vreme (2023). "Masovna ubistva: Dogadjaji koji su šokirali Srbiju". Dostupno na: <https://www.vreme.com/vesti/masovna-ubistva-dogadjaji-koji-su-sokirali-srbiju/>
- 11 Age UK. Staying safe online. Dostupno na: <https://www.ageuk.org.uk/information-advice/work-learning/technology-internet/internet-security/>
- 12 Grobler, M. Diamini, Z. Ngobeni, S. Labuschagne, W.A. (2011). Towards a Cyber security aware rural community. Proceedings Information Security South Africa Conference. Dostupno na: https://www.researchgate.net/publication/220803166_Towards_a_Cyber_security_aware_rural_community

- 13 Više o ekološkim strategijama u gradovima u: Bibri, S. E. Krogstie, J. (2020). Smart Eco-City Strategies and Solutions for Sustainability: The Cases of Royal Seaport, Stockholm, and Western Harbor, Malmö, Sweden in *Urban Science*, 4(1), 11; <https://doi.org/10.3390/urbansci4010011>.
- 14 Primer je "It Stops Now" kampanja protiv seksualnog uznemiravanja i nasilja prema ženskim studentima "podstičući aktivne posmatrače, razumevajući kontekst, prekidajući tišinu" itd. Dostupno na: <https://www.itstopsnow.org/en/i-am-student>

